

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PROVST HERMAN FREDERIK PETERSEN,
HANS HUSTRU AUGUSTA ELEONORA GRUNDTVIG
OG DERES SLÆGT

ved
H. F. Øllgaard
Udgivet af Birthe Børgesen

PROVST HERMAN FREDERIK PETERSEN,
HANS HUSTRU AUGUSTA ELEONORA GRUNDTVIG
OG DERES SLÆGT

ved
H. F. Øllgaard
Udgivet af Birthe Børgesen

Eget Forlag
Lyngby 1974

F O R O R D.

Ved saa vidt muligt at efterforske og udgive Morbror, Direktør for Rigshospitalet H. F. Øllgaards: Oplysninger om Slægten, 1. Min Moders Slægt, under Titlen: PROVST HERMAN FREDERIK PETERSEN, HANS HUSTRU AUGUSTA ELEONORA GRUNDTVIG OG DERES SLÆGT, haaber jeg at have forvaltet denne Arv nogenlunde.

I de første Kapitler af disse Erindringer hører vi om H. F. Øllgaards Morfar kaldet Bedstefar, Provst Herman Frederik Petersen, om nogle af sidstnævntes Slægtinge, Forældre og Forældrenes Hjem.

Derefter følger en Beskrivelse af Provst Petersens vordende Hustru, Augusta Eleonora Grundtvig, og nogle af hendes Slægtinge.

I Juli 1834 blev Provst Herman Frederik Petersen viet til Augusta Eleonora Grundtvig. Provstefamiliens Liv følges nu mere kronologisk stadig baseret paa Familiebreve, Breve fra dens Venner, mundtlig Overlevering og Begravelsestaler. Navnlig citeres Frøken Augusta Carstens kaldet Tante Guste, som var Lærerinde for Provstefamiliens Datter, endvidere Breve fra Tante Sofie Gad, Datter af Konsistorialraad J. Gad, Sognepræst til Herslev og Viuf, og Etatsraadinde Augusta Petersen født Flensborg, ikke i Familie med Provst Petersen.

Dernæst citerer H. F. Øllgaard: C. F. Rønning: Den Grundtvigske Slægt, Bidrag til dens Historie, Program for Kolding Lærde Skole 1846-56, (Karakter og Elevoversigt Side 55 anser Udgiveren for ret karakteristisk for H. F. Øllgaard) og Wibergs Præstehistorie.

Yderligere Oplysninger fra Arkiver o. l. er tilføjet af Udgiveren, og Stoffet om de enkelte Medlemmer af Familien Petersen etc. næsten helt udarbejdet af hende. Paa Grund af Generationsforskellen mellem Forfatteren og Udgiveren omtales Familiemedlemmer af Udgiveren

ved Navns Nævnelser. Stoffet om Familien Grundtvig er revideret og suppleret efter S. Elvius: Patriciske Slægter. 2. Samling. En Slægts-tavle er tilføjet.

"En alt for ofte overset Læresætning, at det først er Sønnesønnernes Samtidige, der kan bedømme, om Bedsteforældrene var værdige Sønner af Oldeforældrene." Palle Rosenkrantz: Dansk Adel. Kbh. 1932, berettiger maaske disse Erindringer.

Til Slut vil jeg gerne bede alle, der har hjulpet mig med denne Bog, modtage min hjertelige Tak.

Hellerup, 1. Januar 1974.

Birthe Børgesen.

PROVST HERMAN FREDERIK PETERSEN, 1797 - 1853.

- 1822, Sognepræst for Vinding, Bryrup og Vrads i Aarhus Stift.
- 1827, Sognepræst for Købstaden Holstebro og Annekset Maabjerg i Ribestift.
- 1830, tillige Provst for Hjerm, Sinding og Hammerum Herreders Provstier.
- 1842, Sognepræst for Smidstrup og Skjærup Menigheder i Ribestift.

Af Bedstefar Petersens Liv er der givet en Fremstilling i det Testimonium, som blev oplæst i Smidstrup Kirke ved hans Jordefærd, den 16. Juli 1853, og som er affattet af Lærer Thorberg. Det lyder saaledes:

Hans Højærværdige afdøde Hr. Provst Herman Frederik Petersen, senest Sognepræst for Smidstrup og Skjærup Menigheder, er født i Nørre Jernløse i Sjælland, den 12. Juni 1797. Hans Fader, Carsten PEDER Petersen, gift med Moderen, Dorothea Willing, var Klokker ved Trinitatis Kirke i København, og tillige en af Hovedstadens mest agtede Skolemænd, hvorfor han ogsaa var benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn. Sin første Undervisning fik Sønnen i Faderens egen Skole, og da han viste afgjort Lyst og havde Evne til boglige Sysler, blev han bestemt til Studeringer, som han senere fuldbyrdede med saa meget Held. Sine forberedende Studier fuldførte han i Københavns Metropolitanskole og afgik derfra til Universitetet, i Oktober 1816, med de hæderligste Vidnesbyrd for Duelighed og Flid, fra Skolens daværende Rektor, Professor Nissen, en af den Tids mest ud-

mærkede, videnskabelige Skolemænd. Det hæderlige Vidnesbyrd, han medbragte fra Metropolitanskolen, viste sig ved den paafølgende Eksamen Artium at være Sandhed, da han bestod denne Eksamen med udmærket Held, idet han tildeltes bedste Karakter for alle Discipliner og Udmærkelse for næsten de halve. Han fortsatte derefter sine Studier ved Universitetet med et Held, som det lykkes kun meget faa at opnaa, idet han til Anden Eksamens, første og anden Del, i April og Oktober 1817, tildeltes Udmærkelse for alle Fag paa to nær, som dog ere betegnede med bedste Karakter, og havde saaledes den Glæde, at blive indkaldt til offentlig Ros. Med det samme Held, og med den samme Flid opofrede han sig dernæst til de theologiske Studier, og fremstillede sig til theologisk Embedseksamen, den 20. April 1820, som fik det mest tilfredsstillende Udfald, da han opnaaede bedste Karakter med Udmærkelse. I de to paafølgende Aar gav han Undervisning i forskellige Skoler i København, uden dog at modtage nogen fast Ansættelse. Sin præstelige Virksomhed, som han fortsatte i 30 Aar til Guds Ære, og til Velsignelse for de Menigheder, hvis værdige Sjælesørger han var, begyndte han som Sognepræst for Vinding, Bryrup og Vrads i Aarhus Stift, hvortil han blev kaldet, den 7. August 1822, i en saa ung Alder, som Loven tillader nogen, at blive kaldet til Præsteembedet. Herfra blev han kaldet, den 14. Oktober 1827, til Sognepræst for Købstaden Holstebro og Annekset Maabjerg i Ribestift, og blev senere, i 1830, tillige beskikket til Provst for Hjerm, Sinding og Hammerum Herreders Provstier i samme Stift. Den 19. Juli 1834, blev han ægteviet til sin efterlevende Hustru, Fru Augusta Eleonora, født Grundtvig, en Datter af Pastor Grundtvig, som i Aaret 1827 døde som Sognepræst for Nørre Snede og Eistrup Menigheder. Han efterlader sig en Søn og en Datter, som har opnaaet den Alder, at de med Moderen kunne dele Sorgen over den bortkaldte, elskelige Fader og tilfulde føle det store Tab, de alle havde lidt ved den tunge Tilskikkelse. Af hans nærmeste Slægtninge lever endnu hans Moder, i usædvanlig høj Alder, og tre Søstre som alle i det fjerne modtage Budskabet om hans Bortgang fra Verden. Den bortdødes Fader blev bortkaldt i Aaret 1846 efter et langt, virksomt og hæderligt Liv, og ikke længe derefter hans eneste Broder. Efter 15 Aars Virken som Sognepræst i Holstebro og Maabjerg, og 12 Aars Virken som funge-

rende Provst i de tre omliggende, ovenanførte Herreder, blev han, den 3. Oktober 1842, kaldet til Sognepræst for Smidstrup og Skjærup Menigheder i Ribe Stift, hvor han virkede paa elvte Aar, til Herren bortkaldte ham. At han, som Præst og Provst i Holstebro, havde ved sit redelige Sindelag og utvivlsomme Velvillie vidst at vinde baade Menighedernes og Undergivnes Hjerter, viste sig i et smukt Lys ved Afskeden fra disse Menigheder og Herreder. Provstiets Skolelærere bragte ham nemlig, kort før hans Bortrejse, et smukt, ydre Tegn paa den Agtelse og Kærlighed, de nærrede for den bortdragende Foresatte, til et talende Bevis for, at dennes Gerning ikke søgte sin Næring i Egennytte, men udsprang fra en sand, levende Velvillie i Følelsen af, hvad de havde tabt i en elsket og ædel Foresat. Hvad han har været for sine sidste to Menigheder staar vist levende i mange Hjerter, som længe ville mindes den elskelige bortkaldte med Agtelse og Kærlighed. I hans to til tre sidste Leveaar begyndte hans Legemskræfter at aftage uden dog, at hans aandelige Kræfter syntes at lide derved, da han selv under den sidste Tids haarde Lidelser, stedse bevarede Aandens Friskhed, og dette ofte med en beundringsværdig Sjælsstyrke.

I noget over et Aar af hans sidste Levetid, lod han de præstelige Forretninger besørge ved andre, da hans Legemskræfter i den Grad var svækkede, at han ikke selv kunde forrette disse, uden synlig Fare for sit Liv, men dog blev han selv ved, indtil sin sidste Stund, at besørge andre Forretninger Embedet vedrørende. Den Gud, som beskikkede ham, i den sidste Tid, saa tunge Lidelser, havde ogsaa tildelt ham mange Glæder i et 19 Aars Ægteskab, og en af saa mange paaskønnet 31 aarig Embedsvirksomhed. Den sidste egentlige, kirkelige Forretning, han udførte, var Konfirmationen i Skjærup Kirke 1852, hvor det forundtes ham at bekræfte sin eneste, elskede Datter i hendes Daabspagt, efter at han Aaret i Forvejen ogsaa havde konfirmeret sin eneste Søn. Hans Lidelser tiltog i den Grad efterhaanden, og Opløsningen stundede til, saa at han i en Alder af 56 Aar og 29 Dage hensov blidt og roligt, den 11. Juli 1853 imellem Kl. 11 og 12, omgivet af sin trofaste Hustru og nogle andre Huset vedkommende. Han hvile nu i Fred og hans Minde være velsignet som den retfærdiges Ihukommelse.

OVERSIGT OVER H. F. PETERSENS SLÆGT.

CARSTEN PEDER PETERSEN, f. 11/2 1765-66

, død 21/10 (se Holmens Kirke) 1846 i København. Dimitteret fra Kiels Seminarium ca. 1791. Herefter Privatlærer i 5 1/2 Aar. Kirkesanger og Skoleholder i Nørre Jernløse 1796. Lærer ved Underofficersskolen paa Gammel Holm 1798. Oprettede Privatskole i Holmens Sogn 1799. Klokker ved Trinitatis Kirke 1819. Gift 24/8 1796 paa Lundegaard i Gentofte med Dorothea Willing, f. 12/12 1770 i København, død 25/8 1853 i København.

6 Børn, A-F.

A. HERMAN FREDERIK PETERSEN, f. 12/6 1797 i Nørre Jernløse, død 11/7 1853 i Smidstrup. Student (Københavns Cathedralskole) 1816. Cand. theol. 1820. Sognepræst for Vinding, Bryrup og Vrads 1822, for Holstebro og Maabjerg 1827; tillige Provst for Hjerme, Sinding og Hammerum Herreder under Ringkøbing Amt 1830. Sognepræst for Smidstrup og Skjærup 1842. Gift 19/7 1834 i København (Trinitatis Kirke) med Augusta Eleonora Grundtvig, f. 29/4 1809 i Henne, død 3/11 1884 i København.
2 Børn, 1-2.

1. THEODOR CHRISTIAN PETERSEN, f. 4/11 1835 i Holstebro, død 4/4 1863 i København. Student (Kolding Lærde Skole) 1855. Cand. phil. 1857. Studerede nordisk Filologi og Litteratur.

2. SOPHIE JACOBINE MATHILDE PETERSEN, f. 3/10 1837 i Holstebro, død 3/7 1907 i Hellebæk. Gift 27/5 1864 (Frue Kirke) med Højesteretsassessor Hans Øllgaard, f. 14/10 1837 paa Tanderup i Snebjerg Sogn. Søn af Prokurator, Ejer af Tanderup Balthazar Krarup Øllgaard og Christine Laurette Begtrup Krarup. Student (Kolding Lærde Skole) 1855. Død 23/8 1895 i København.
8 Børn, a-h.

- h. HANS FREDERIK ØLLGAARD, f. 24/9 1877 i København, død 13/5 1954 i København. Direktør for Rigshospitalet. Samlede omkring 1929: Oplysninger om Slægten 1. Min Moders Slægt, som nu foreligger udgivet under Titlen: PROVST HERMAN FREDERIK PETERSEN, HANS HSTRU AUGUSTA ELEONORA GRUNDTVIG OG DERES SLÆGT. Lyngby 1974.

Om Sophie Jacobine Mathilde Petersen og Hans Øllgaards Efterkommere se Side 80.

- B. FREDERIKKE LOVISE PETERSEN, f. 10/7 1798 i Nørre Jernløse, død 16/1 1864 i Kgs. Lyngby. Gift med Sognepræst for Blovstrød og Lillerød, Johan Christian Aldewelt, f. 30/6 1789, død 26/10 1849. Søn af Provst Johan Aldewelt, sidst Nørre Jernløse og Kvandløse. Student (Roskilde Latinskole) 1807. Frederikke Lovise var de gamles Yndlingsdatter. Oldeforældrene satte sig derfor først imod Partiet, fordi de nødigt vilde af med Datteren. Men da Aldewelt kom igen som Sognepræst, syntes de ikke, at de kunde sige nej.

Om hendes Død bekendtgjordes:

Vor kjære Moder og Svigermoder, Enkepastorinde FREDERIKKE LOVISE ALDEWELT endte sine tunge Lidelser ved en rolig Død Løverdagen den 16. Januar, om Morgenen, dybt savnet og be-

grædt af hendes Børn og Svigersønner. Adressecomptoirs Efterretninger, 19. Januar 1864.

7 Børn, 1-7.

1. MARIE CAROLINE CHRISTIANE ALDEWELT, f. 24/5 1825 i
Bløvstrød,

C. LUDVIG PETERSEN, f. 16/1 1800 i København, død 4/2 1850 i Holbæk. Kirkesanger og Skolelærer i Tostrup. Gift 23/5 1823 (Tostrup Kirke) med Ane Margrethe Drabitzius, f. 12/1 1803 i Lyderslev, død 3/4 1878 i Holbæk. Datter af Degn i Lyderslev, Melchior Augustinus Drabitzius, 1759-1824, og Anna Teilmann, 1774-1834, Datter af Sognepræst Hans Teilmann. - Klokker i Holbæk og Lærer ved Borgerskolen med Embedsbolig i den gamle Rektorlejlighed i Skolens Stueetage. "Klokker og Kordegn Ludvig Petersen er: "en særdeles duelig og nidkier Mand", Biskop Mynsters Visitatsbog, 21. Maj 1842." Albert Thomsen: Holbæk Købstads Historie. Holbæk 1936-42.
9 Børn, 1-9.

1. JULIUS AUGUSTINUS PETERSEN, f. 2/5 1824 i Tostrup,

Ca. 1860-70

Skibsfører, Skonnertbriggen "Frithiof" og Skonnerten "Mathilde". Rheder, "Frithiof" en sjette Part, "Mathilde" en femte Part, begge af Holbæk. "Mathilde" forliste 1881 paa den jyske Vestkyst. Albert Thomsen: Tretten Skonnerter fra det gamle Skibsbyggeri ved Holbæk Havn. "Jul i Holbæk", 1949.

2. DOROTHEA PETERSEN, f. 6/5 1826 i Tostrup, død 19/8 1908 i København. Gift 2/9 1854 (Tostrup Kirke) med Kordegn i Holbæk og Lærer ved Borgerskolen, Kammerraad Frederik

Dorothea Tryde, f. Petersen. 1826-1908. Fotografiet modtaget af Forlagsboghandler Th. Tryde.

Adam Tryde, f. 3/3 1825 paa Hovedgaarden "Snedinge" under Holsteinborg Gods, død 27/11 1896 i København. Dorothea Tryde talte i Modsætning til sin Mand flere Sprog. Frederik Adam Trydes "Familiealbum" oplyser ogsaa, at Dorothea Tryde dygtiggjorde sig i Klaverspil hos en af Hovedstadens bedste Lærere og efter fem Maaneders ihærdig Stræben vendte hjem med et straalende Resultat. Da hun ydermere fik et nyt Instrument efter Onkelen, Klaverstemmer Speers, Valg, fik hun mange Elever. I Sorg og Glæde stod hun ved sin kunstnerisk begavede, men ofte svagelige Mands Side, styrkende, trøstende og mildnende. Se videre, Frederik Vilhelm Tryde: Samlinger til Trydeslægtens Historie. 2. Del. 1937. 8 Børn, a-h.

d. LUDVIG CHRISTIAN GABRIEL TRYDE, f. 20/9 1860 i Holbæk, død 10/9 1951 i København. Student (Herlufsholm) 1879. Overlæge ved Øresundshospitalet i Helsingør 1898. Formand for Sundhedsstyrelsen 1918-28. Gift 2/9 1890 med Thora Christiane Gad, f. Blicher. (Sin Slægting, Magdalene Sofie Børgesen f. Øllgaards, højt skattede Læge).

3. FREDERIKKE LOVISE PETERSEN, f. 8/5 1828 i Tostrup, død 30/6 1905 i Holbæk. Gift 23/5 1848 i Holbæk (Skt. Nikolaj) med Købmand, svensk og norsk Vicekonsul Hans Peter Petersen, Holbæk, f. 8/5 1822 i Kalundborg, død 26/6 1886 i Holbæk. H. P. Petersen var Borgerrepræsentant i Holbæk 1853-1867. Rheder, idet han havde en sjette Part i Klip-Skonnerten "Frithiof".

"Efter Høst rullede Bøndervognene ude fra Landsbyerne og især fra de store Herregaarde i Oplandet ind til Holbæks talrige Købmandsgaarde med "Sæd". Købmændene byggede vældige Magasinhuse, og herfra afskibedes Kornet til København eller Norge og England. Købmændene blev snart klar

Konsulinde Frederikke Lovise Petersen, f. Petersen. 1828-1905. Fra Holbæk Bymuseums Billedsamling.

over, at det kunde betale sig at bruge egne Skibe - ." Albert Thomsen: Tretten Skonnerter fra det gamle Skibsbyggeri ved Holbæk Havn. "Jul i Holbæk", 1949.

Som Bestyrelsesmedlem for "Actieselskabet for Telegraphanlægget imellem Holbæk og Kjøbenhavn" af 1860 havde H. P. Petersen indtil 1867 Part i Koncession paa Anlæg og Drift. Hans Købmandsgaard laa ved Skibbroen. Albert Thomsen, Holbæk Købstadshistorie. Holbæk 1936-42.

10 Børn, a-j.

a. LUDVIG PETERSEN, f. 26/3 1849 i Holbæk,

Student (Borgerdydskolen, Christianshavn) 1867. Magisterkonferens i Matematik 1874. Privatlærer i Kjøbenhavn indtil 1882. Observator ved den danske internationale Ekspedition i Godthaab Maj 1882 - November 1883. Lærer i Vejle 1884. Adjunkt ved Horsens Lærde Skole 1892. C.H. Sthyr og H.F. Øllgaard: Filolog- og Magisterstat. Kjøbenhavn 1907. Kaldtes "Polar-Petersen" ifølge Museet for Holbæk og Omegn. Boede i 1862 som Skoledreng hos Enkeprovstinde A.E. Petersen i København.

b. PETER CHRISTIAN BECHMAN PETERSEN, f. 7/8 1852

i Holbæk,

Madam Speer af Kjøbenhavn er i Kirkebogen nævnt som den første af Fadderne.

c. CARL JULIUS PETERSEN, f. 18/1 1854 i Holbæk, død

24/12 1905 i Holbæk. Kaptajn 1889. Afsked paa Grund af Svagelighed med Kommandørs Karakter 30/6 1902. Ugift.

h. AXEL GEORG WALDEMAR PETERSEN, f. 22/5 1863 i Holbæk, død 13/11 1923 i København. Student (Herlufsholm) 1881. Kaptajn 1897. Gift 14/5 1889 med Marie Elisabeth Borchsenius, f. 9/8 1866 i Næstved.

H.F. Øllgaard var som Barn med sin Mor i Kirken ved en af disse Brødres Bryllup.

i. THEODOR WILLIAM HUGO PETERSEN, f. 12/5 1865 i Holbæk,

4. ANNA CHARLOTTE PETERSEN, f. 25/5 1830 i Tostrup, død 12/4 1831 i Tostrup.

5. CARSTEN PETER PETERSEN, f. 22/4 1832 i Holbæk, død 19/3 1895 i København. Politiinspektør. Dansk Juridisk Eksamen 1852. Chef for Opdagelsespolitiet 1879. Særlig Fortjeneste indlagde han sig i Begyndelsen af Firserne i Sagen mod Falskmøntnerne, Riemenschneider og Salomon. Carsten Petersen var iøvrigt mest tilfreds med at gøre sine Medmennesker godt og derfor paa sin Plads i Fængselsselskabet, hvor han havde den Opgave, at bane en Fremtidsvej for de Stakler, i hvis Liv han selv havde været tvunget til at gribe ind med Politimandens pligtunge Haand. Illustr. T. Bd. 36. Nr. 26 1895. Gift 29/10 1859 i Helsingør (Skt. Olai) med Anna Charlotte Gulstad, Datter af Købmand Alexander H. C. Gulstad, Helsingør.
6 Børn, a-f.

6. ANNA CHARLOTTE PETERSEN, f. 9/4 1834 i Holbæk,

Politiinspektør Carsten Peter Petersen. 1832-1895. Fra Det Kgl. Biblioteks Billedsamling.

7. HERMAN FREDERIK PETERSEN, f. 6/9 1836 i Holbæk,

8. AUGUSTA MARIA PETERSEN, f. 6/7 1838 i Holbæk,

9. ANDREAS PETERSEN, f. 28/8 1840 i Holbæk,

D. CHARLOTTE PETERSEN, f. 23/7 1801 i København, død 18/2 1864 i København. Gift 1. 10/9 1822 i Huset (d.v.s. hjemme, se Frue Kirke) med Instrumentmager Andreas Bechmann, 44 Aar, død 6/9 1838 i København af Apoplexia. De boede først Kristalgaden Nr. 3, siden Compagnistræde Nr. 21. Efter A. Bechmanns Død boede Charlotte Bechmann flere Steder. Gift 2. 8/11 1845 (Trinitatis Kirke) med Musicus, kgl. Klaverstemmer Christian Emil Speer, 44 Aar, død 20/4 1887 i København. De boede Vin-gaardsstræde Nr. 11, 2den Sal.

Charlotte Speers Død blev bekendtgjort i Adressecomptoires Efterretninger den 25. Februar 1864:

Min elskede, trofaste hengivne Kone CHARLOTTE SPEER, født Petersen, hvis stille, daadfulde Virksomhed skabte mig det hyggeligste Hjem, døde fra mig den 18de Februar, efter kun 4 Timers Sygdom. Underskrevet, C.E. Speer.

1 Barn, 1.

1. PETER CHRISTIAN BECHMANN, f. 27/11 1822 i København, faldt, i Slaget ved Isted 25/7 1850. Døbt (Frue Kirke) 23/3 1823. Faddere var Forældrene og Madam Nygaard, antagelig Jordemoderen, som det var Skik at hædre paa denne Maade. Student (von Westen'ske Institut) 1841. Volonteur under General

Premierløjtnant Peter Christian Bechmann. 1822-1850.

Post Direktionen. Postskriver 1847. Adresse 1847-49, Store Købmagergade 55. Optaget i Kongens Livskorps 1841. (Kongens Livskorps, Studenterkorps oprettet 28/3 1801 som Kronprinsens Livskorps, efter Ønske fra Studenterne om at bidrage til Fædrelandets Forsvar. Ændrede Navn ved Regeringsskiftet. Ved den almindelige Værnepligts Indførelse 1849 ophørte Korpsets Øvelser). Underofficer 1843. Sekondløjtnant 1846. Premierløjtnant til Tjeneste ved 2. Reservebataillon 19/8 1849. Begravet paa Skt. Marie Kirkegaard i Flensborg. Herom skriver Otto Vaupell: Krigene 1848-1850 og 1864. København 1888:

"De faldne bragtes til Flensborg. Regeringen havde tilbudt paa Statens Bekostning at lade de fornemste Føreres Lig bringe til Kjøbenhavn; men Schleppegrells Hustru og Læssøes Moder vidste, at det ikke var Heltenes Ønske at skilles fra deres Kammerater; med dem lagdes de i den Jord, de havde forsvaret og vundet med deres Blod. Den gribende Ligfærd fandt Sted den 28. Juli. I og rundt om Flensborg Gravkapel laa Side om Side de 48 faldne Officerer, 47 Underofficerer og 750 Menige. - Kl. 4 om Eftermiddagen bevægede Toget sig med de faldne til Kæmpegraven. Kjøbstad- som Landbefolkning fra hele Nordslesvig havde indfundet sig og sluttede sig til det militære Følge. Forrest gik Livgardens Musikkorps, saa kom et Matroskorps med sænkede Flag, derpaa de faldne, baarne af deres Kammerater i Flaaden og Hæren gennem en firdobbelt Række af Kvinder, som et Sørgeflor, der dryssede en Blomsterregn over de dyrebare Ofre.

Over Kæmpegraven paa Flensborg Kirkegaard rejstes der 12 Aar senere et prægtigt Gravminde, en siddende Løve, hvis Fodstykke prydedes med Medailloner af Læssøe, Schleppegrell, Krogh og Helgesen. I 1864 sønderbrød en fræk, tysk Pøbel under Dækning af preussiske Bajonetter Mindesmærket. Løven blev slæbt til Berlin, hvor den nu pranger i Kadetternes Have til Minde om Danmarks Sejr og til Vidne om, at Preusserne ikke er vanslægtede fra de gridske Vender, der røvede paa Danmarks Kyster."

I Forstaden Gross Lichterfelde ved Berlin fandt amerikanske Soldater i 1945 Mindesmærket uskadt, og paa dansk Initiativ førtes det til København, hvor det blev overdraget Kong Christian X, hvis Haab det var, at det atter maatte rejses over den Grav, hvor til det var bestemt.

E. JULIUS PETERSEN, f. 24/12 1802 i København, død 5/3 1804 i København.

F. DOROTHEA PETERSEN, f. 10/9 1805 i København,

Gift med Gaardejer Kresten Poulsen. Dorothea Petersen blev, da hendes Bror Herman Frederik Petersen var blevet Sognepræst i Holstebro, og fordi han holdt meget af hende, Husbestyrerinde hos ham. Herman Frederik Petersen skriver, at Søsteren altid er glad og munter, og at det gaar godt med Huset. Men han udtrykker dog Ængstelse for, hvorledes det skal gaa mellem Dorothea og Moren, naar hun nu efter hans Giftermaal skal vende tilbage til sit eget Hjem.

Dorothea kom aldrig til at vende tilbage til sine Forældres Hus, idet hun blev gift med sin Brors Karl, Kresten Poulsen. Han undskyldte sig med, at det var Dorothea, der ville have ham. Det var en frygtelig Sorg for hendes Forældre, de følte det som en Skandale. Hendes Far købte Karlen fri for Soldatertjeneste og hjalp dem til en Gaard. Hendes Mor var ovre at se til dem, hun kørte med Bondevogn fra Aarhus til Holstebro, det har været en drøj Tur.

CARSTEN PEDER PETERSEN, 1765-66 - 1846.
Klokker ved Trinitatis Kirke og Skoleleder.

Da jeg formedelst beviisliggjorte Mangel af Kirke Protokol for Aar 1767 ved Holmens Kirke, hvor jeg bemeldte Aar er døbt, er ei i Stand til at fremskaffe en ordentlig Døbe Seddel for at bevise min Alder, jeg ei heller veed at kunne tilveiebringe saadanne Beviisligheder om min Alder, af Forældre, Faddere eller Paarørendes Vidnesbyrd eller efterladte Optegnelser, som kunde findes antagelige, bekræfter jeg hermed, efter al den Kundskab, jeg om min Alder fra Barnsbeen har havt, ei at være bedre vidende, end at jeg er født Aar 1767 den 11. Februar, skriver Aar Et Tusind Syv Hundrede Syv og Tresindstyve den 11. Februar. Saa sandt hjælpe mig Gud og hans Hellige Ord.

Kjøbenhavn d. 23. Februar 1816.

Carsten Petersen
Lærer ved Søetaten
og Dannebrogsmænd.

Enkekassesag 10.945, Rigsarkivet.

Det er muligt, at ovennævnte Daabsprotokol fra Holmens Kirke omkring Aar 1767 kan være midlertidig bortkommet. Nu forefindes den atter, men ingen Carsten Peder synes døbt der i de Aar.

Men den 15. Februar 1766 var der i Skt. Nikolaj Kirke Daab for, CARSTEN PETER, Søn af Kniplingskræmmer i Dronningens Bredgade, PETER CARSTENSEN og dennes Hustru MARIA KIERSTINE CARSTENSEN.

Om dette Forældrepar paa en eller anden Maade kan have Forbindelse med den senere Klokker ved Trinitatis Kirke, CARSTEN PETERSEN, mangler der et hvert Bevis for. Men disse

Klokker ved Trinitatis Kirke Carsten P. Petersen. 1766-1846.

Forældre og den senere Klokker har, de den Gang kun i Sønderjylland almindelige Navne, Carsten og Carstensen.

Kniplingskræmmerfamilien har muligvis været tosproget. Ved Datteren MARIA BIRGITHE Daab, den 23. Juni 1767, er Madame Helena Greta Brodersen blandt Fadderne. Hun var gift med den tyske Skoleholder paa Christianshavn. Det fremgaar endvidere af Daabsprotokollen, at Familien Carstensen nu er flyttet til Store Kongensgade.

Ved de "tvende" Sønner JOHANNES OG CLAUS' Daab, den 13. September 1769, staar Peter Carstensen nævnt som Thehandler og ved ANNA MARIAS Daab, den 1. April 1773, som Værtshusmand, stadig med Adresse St. Kongensgade.

Kniplingerne kan tyde paa Hjemstavn i og omkring Tønder, og da Forretningerne maaske ikke mere gik saa godt, har Familien valgt at rejse hjem? I alle Tilfælde synes ingen Dreng ved Navn Carsten at være konfirmeret i de københavnske Kirker i Aarene omkring 1780.

At den til Sønderjylland hjemkomne Familie sender sin Søn til Seminariet i Kiel, hvortil den senere Klokker ved Trinitatis Kirke havde været sendt, passer meget godt ind i Billedet.

For maaske at finde frem til Carsten Petersen, den senere Klokker ved Trinitatis Kirke's Hjemstavn, har en Forespørgsel ogsaa været rettet til Landesarchiv Schleswig-Holstein. Herfra kunde man kun oplyse: "at Carsten Petersen ikke fandtes paa deres Lister, fra 1781 til 1823, over Dimittender fra Kiels Seminarium. Endvidere at det ikke var ualmindeligt, at Elever dimitteret fra Tønders Seminarium forbedrede deres Uddannelse med yderligere et halvt Aar paa Kiels Seminarium."

Hvem var Klokker ved Trinitatis Kirke, Carsten Petersens Forældre?

Hvordan fik han bl.a. Mulighed for i 1802 at erhverve Ejendommen, Dybensgade Nr. 5? End ikke med Registrator B. Fabricius i Rigsarkivet's udmærkede Hjælp har det hidtil været muligt at besvare disse Spørgsmaal.

I H. P. Langkildes Arkiv (Københavns Stadsarkiv) staar der:

"Carsten Petersen, dimitteret fra Kiels Seminarium omtrent 1791, var derefter 5 1/2 Aar Huslærer i "en destingveret Familie", saa to Aar Skoleholder i Nørre Jernløse Sogn, blev derefter ansat ved Søetatens Pigeskole, men blev kort efter (1798) Lærer ved Under-officersskolen paa Gammel Holm." (Nyboders Kommandant indkomne Sager, 1812).

Den 24. August 1796 viedes Carsten Petersen og Dorothea Willing, paa Lundegaard hos Kammerherre, Greve Frederik Knuth, 1760-1818. (Se Gentoftte Kirke).

Stykker af en Lindealle og nogle andre ærværdige, gamle Træer, i Sankt Lukas Stiftelsens Have paa Bernstorffsvej i Gentoftte, er alt hvad, der med nænsom Haand er bevaret af Lundegaard.

Carsten Petersen var af Amtmand, Kammerherre Baron Michael Herman Løvenskiold, 1751-1807, til Baroniet Løvenholm kaldet til Skolelærer og Kirkesanger i Nørre Jernløse. Baronen var gift med Comtesse Frederikke Juliane Marie Knuth og saaledes Svoger til Greve Frederik Knuth.

"Efter Baron Løvenskiolds egne Ord har Forbedringen af Bondestandens Kaar: "stedse været hans Ideal og Glædens højeste Maal, naar dermed tillige var forbunden en højere Grad af Kultur, som dannede Bønderne til, paa rette Maade at nyde deres forøgede Formue." Baade i sin Embedsgerning, i de ham betroede Hverv og i sin snævrere Virkekreds paa sit Gods arbejdede han med ufortrøden Nidkærlighed og Uegennyttighed til sin tidlige Død.....

Ialt havde han paa Baroniets Forbedring, deriblandt ogsaa Hovedgaardens Istandsættelse, anvendt over 100.000 Rdl. mere, end den forøgede Gæld beløb sig til." Danske Slotte og Herregaarde. Bd. I. Løvenborg. Kbh. 1944.

Fra Copiebog i Løvenborg Gods' Arkiv, som findes i Landsarkivet for Sjælland m. m., følger nu nogle korte Uddrag af Baron Løvenskiolds Breve til Carsten Petersen:

"Vognstrup 19/9 1796. Til Hr. Petersen hos Baron Knuth. Da Det Kongelige Danske Cancellie har approberet een af mig udkastet Plan til Degne Indkomsternes Fordeling i mellem en Kirkesanger og Skolelærer i Nørre Jernløse Sogn; og der altsaa intet videre for Dem er i Vejen til at modtage bemeldte Kirkesangerembede; saa skulle jeg hermed anmode Dem, at De ville behage saa snart muligt at melde Dem i denne Henseende hos Hr. Provst Aldewelt i Nørre Jernløse, at alt videre fornøden kan blive foranstaltet.

Vognstrup 30/9 1796. Til Petersen Hofmester hos Baron Knuth. Kiære Hr. Petersen! Prof. Treschow har tilbudt mig et Positiv (Lirekasse) til Nørre Jernløse for 180rd., førend jeg bestemmer mig noget,.... ere følgende Ting med Dem at afgjøre.

1., om De ville paatage at spille paa dette Positiv i Nørre Jernløse Kirke ved Gudstjenesten.....

2., at De uafsladelig vilde gaa hen til Prof. og prøve Positivet for at undersøge om Instr. Lyd er stærk nok til at bruges i denne liden Kirke, som De nu kiender.....

Vognstrup 3/1 1797. Til Kirkesanger Petersen. Disse Linier sendes Dem kjære Hr. Petersen, for at erfare hvad Dag De aabner Skolen igien, paa det vi ikke skal kiøre forgiæves derhen; dernæst er min tjenstlige Anmodning til Dem, at De nu, er Grunden Børnenes Færdighed, vil inddele dem i tvende Classer,....

Jeg haver forestillet Provsten Nyttens af Classificationen, og bedet ham hjælpe Dem med Inddelingen, for at han ikke skulle være imod den. Det er uoverkommeligt for Dem, og et herculisk Arbejde, at beskæftige Dem med begge Classer i en Time; Opmærksomheden bliver spredt paa forskellige Ting,.... de Børn som bestiller andet end det Læreren i det Øjeblik beskæftiger sig med, sidder paa egen Haand, og Skole-Timerne bliver lignende en Jøde Synagoge med Tummel og Susen.

Den liden Katekismus maa slet ikke bruges.

Vognstrup 4/1 1797. Til Kirkesanger Petersen. Jeg formoder, at Hr. Petersen har troet, at jeg har havt til Hensigt at sige Dem: at

Deres Skole lignede en Jøde Synagoge paa en forblommet Maade i min sidste Skrivelse, siden De har troet fornødent at fortælle mig, at De i mange Aar har forestaaet en Skole, bestaaende af 200 Børn med en Hjælper, og at ingen havde kaldet den en Jøde Synagoge..... Begyndelsen er altid noget vanskelig, men med Tiden bliver det bedre, og da skal mig ikke fattes Opmuntring og Understøttelse, naar jeg bestandig finder i Dem, det jeg har haabet at finde, nemlig en værdig Skoleholder.

Vognstrup 11/1 1797. Til Kirkesanger Petersen. De skal ikke tabe Modet kjære Hr. Petersen, fordi Bønderne modsatte sig Classificationen og bevise Dem nogle Uartigheder, jeg har hørt paa Provsten, at han nok ikke taler med Bønderne i denne Materie, som jeg ønskede det, men naar jeg kommer til Løvenborg skal jeg nok bringe Tingene i Orden,....

I Morgen vil Gud, ses vi i Skolen, saa kan vi nærmere vedtales.

Vognstrup 4/11 1797. Til Kirkesanger og Skolelærer Petersen. Med megen Misfornøjelse har jeg erfaret hvorledes adskillige af Nørre Jernløses Ungdom, der nu har meldt sig hos Provsten, for at antages til Confirmation, skal være saa vankundige at de ey kan læse i en Bog og at Provsten desaarsag haver vist disse Børn til Dem for at blive undervist paa en Maade, som ganske strider mod den Methode der er antaget udi det allernaadigste Confirmand Skole Reglement for Baroniet....."

Den 15. Juli 1798 blev den fem Dage gamle Frederikke Lovise Petersen døbt i Nørre Jernløse Kirke. Baronesse Løvenskiold bar Barnet, og Baronen var Fadder. - Senere blev Frederikke Lovises yngre Søskende døbt i Holmens Kirke. Det var da ofte Medlemmer af Familien Knuth paa Lundegaard, der stod Fadder til Børnene, en enkelt Gang var det ogsaa Kammerfrøken Möesting og Student Løvenskiold.

Utænkeligt er det vel heller ikke, at Herman Frederik Petersen blev opkaldt efter Baron Michael Herman Løvenskiold og Greve Frederik Knuth, og at Frederikke Lovise, Ludvig, Charlotte og Julius Petersen opkaldtes efter Greve Frederik Knuth og Juliane Marie v. Möestings Børn.

Og videre fra Copiebog i Løvenborg Gods' Arkiv, i Landsarkivet for Sjælland m. m. :

"Til den kongelige Kommission for det almindelige Skolevæsen i Danmark. Da en af Skolelærerne her paa Baroniet nemlig Kirkesanger Petersen ved Nørre Jernløse Kirke er blevet kaldet til Lærer ved en af det kongelige Admiralitet oprettet Opdragelsesanstalt i Kjøbenhavn,

(8/10 1798) Baroniet Løvenborg Skole."'

Aar 1799 oprettede Carsten Petersen en Privatskole i Holmens Sogn. Bevilling af 18. September 1815. Efter H. P. Langkildes Arkiv, Københavns Stadsarkiv.

Den 26. Juli 1802 blev Nr. 5 i Dybensgade tilskødet Lærer ved Søetatens Underofficersskole, Carsten Petersen. Efter Skødeprotokol i Landsarkivet for Sjælland m. m.

Dybensgade Nr. 5. Grundmuret Forhus i 6 Fag og 4 Etager, hver Etage maaler 254 Alen². Facaden er vandskuret og malet rød. Muret Hovedgesims. Heltag med Tegl, heri 3 Kviste. Bagsiden er i 5 Fag, pudset og malet gul.

Bygningshistorie. Forhuset er opført 1801 af Tømrermester Joh. Chr. Wahl. Huset er ikke undergaaet væsentlige Forandringer i det ydre siden Opførelsen. Historiske Huse i det gamle København. Nationalmuseet 1972.

Magistraten har af pladsmæssige Hensyn, kun givet Tilladelse til, at en Del af det gamle Hus bevares. Det bliver afkortet mod Bremerholm og iøvrigt restaureret og moderniseret.

Den 1. Oktober 1973 flyttede de sidste, hidtidige Beboere. Tre Uger af November samme Aar holdtes Dybensgade Nr. 5 besat af Slumstormere med stor Fare for dets Bestaaen.

Facade til Dybengade Nr. 3 og 5.

Ejendommen Dybengade 5 tilhørte Carsten Petersen
fra 1802-21.

Tegningen er udført i Juli 1973 af Arkitekterne
Tyge Holm og F. Gruts Tegnestue.

Carsten Petersens Ansøgning af 20. September 1819:

Til Kongen!

Undertegnede som har været i 35 Aar Skolelærer, og i de sidste 21 Aar Overlærer ved Søetatens Ungdom, ansøger allerunderdanigst om det vacante Klokke Embede ved Trinitatis Menighed.

Carsten Petersen
Overlærer ved Søetatens
Skibbyggerskole og Dannebrogsmænd.

I Følge min tidlige Bestemmelse har jeg som Ungdomslærer i en Række af Aar dannet mange unge Mennesker til nyttige Borgere for Staten; men er nu i en Alder, at jeg bør ønske mig en lettere og roligere Stilling. Fem og tredive Aar har jeg været Skolelærer, og de sidste et og tyve Aar deraf, er af mig benyttet som Overlærer ved Søetatens Ungdom.

Desuden har jeg, for at befries for trykkende Næringsssorger, og at kunne opdrage en egen stor Børneflokk maattet holde en privat Skole i mit Huus, men hvorved jeg dog ogsaa betydeligt har gavnet det Offentlige. Ogsaa har jeg troelig taget Deel i de Mansomanske (Massmannske) Søndagsskoler¹⁾ Bestyrelse, og med den største Beredvillighed hvert Aar examineret samtlige Haandværkerdrengene i Regning.

1) De Massmannske Søndagsskoler, stiftet efter Opfordring til at yde Bidrag, af Pastor Nicolaus Heinrich Massmann, 1766-1816, hvor Haandværkerlærlinge gratis skulde undervises i Regning og Skrivning. Der indkom et klækkeligt Beløb, meldte sig mange Deltagere (1802, 386, 1806, 553) og nye Undervisningsfag optoges. C.F. Bricka. Dansk Biograf. L. Kbh. 1889.

Paa Grund af anførte, mine mange Aars vedholdende Skoletjeneste, og min tilstundende Alderdom, vover jeg allerunderdanigst, at ansøge hos Deres Majestæt, om det ledigblevne Klokker Embede ved Trinitatis Menighed, naadigst maatte forundes mig.

Da jeg i alle Henseender har mine høie Foresattes Tilfredshed, ogsaa bør vente Deres Anbefaling, saa haaber jeg, at dette vil bidrage meget til denne min allerunderdanigste Ansøgning's heldige Bønhørelse.

Kjøbenhavn d. 20. Sept. 1819
allerunderdanigst Carsten Petersen, Overlærer ved Søetatens Skibbygger Skole og Dannebrogsmænd.

Anmærkning: Direktionen for Søetatens Drengeskole anbefaler Carsten Petersen, Overlærer og Dannebrogsmænd, for Flid, Dygtighed og Embedsførelse. Sogneraadsmænd ved Holmens Menighed, Hr. Holm kan ligeledes meddele ham et meget hædrende Vidnesbyrd om udmærket Flid og Duelighed. (Fra Rigsarkivet).

Rector og Professorer ved det Kongelige Universitet i Kiøbenhavn, gjøre vitterligt at vi, i Overensstemmelse med Hans Majestæts allerunderdanigste Resolution af 27. November 1819 ved nærværende Bestalling beskikke, Overlærer ved Søetatens Skibsbygger-skole, Dannebrogsmænd Carsten Petersen til fremefter at være Klokker ved Trinitatis Kirke her i Staden i den ved Døden afgangne Klokker Johannes Fanøes Sted, og haver han i dette sit Embede at iagttage følgende:

1. Skal han med inderligste Flid og Troskab forvalte alt hvad ham i hans anbettede Embede tilkommer efter Hans Kongelige Majestæts allerunderdanigst udgange Lov, Ritual og andre Anordninger.
2. Rector og Professores skal han erkiende for sine rette Foresatte og uden Forsømmelse afstedkomme alt det som hans Embede angaaende af dem eller Procuratore templi maatte vorde foranlediget.
3. Med Kirken og Kirkegaarden skal han have daglig Opsyn, at de altid rene og skikkelige holdes, og som det ham i Særdeleshed tilkommer at lade Kirken ugentlig feje, og saa tit behøves, de underste Parter afstøve, samt skal han og tillige, tilholde Graverne at de iligemaade Kirkegaardene overalt rydelige og for Urenlighed renholde.
4. Med Klokkerne skal han have god Opsigt, at de forsvarligen og til bestemte Tider ringer, han og bærer al mulig Omsorg for, at Uhrværket i Taarnet vorder rigtig optrakt, og stillet, efter den Forening som Vedkommende derom haver gjort med Uhrmageren eller herefter videre maatte anordnes.
5. Paa Kirkens Ornamente og Klæder skal han flittigen tage vare, at de altid findes skikkelige og rene, saa og vel bevare og iagttage alt det Inventarium som ved Kirken findes, efter rigtig Specifikation, som ham af hans Formands Enke derover skal tilskikkes, hvoraf han igien leverer Gienpart under sin Haand til Procurator templi, saa skal han og i Særdeleshed daglig tilsee, at ingen Laase i Kirken bliver afbrudt, eller noget af Kirkens Tøj bortstjæles.
6. Han skal og holde rigtige Bøger over de Børn, som i Kirken døbes, samt de Brudfolk som bliver viiede og dem som gaae til Skrifte etc. saavel som og over alle de Døde, som begravnes, saaledes, at han efter Anfordring af Procuratore templi, Kirkens Værge og andre Vedkommende, kan give tilforladelig Attest om, hvorlænge det er sidste, at Liig er bleven begravet, ligesom han og til Procurator templi har under sin Haand at indberette, naar en Grav eller en Liigsten til Kirken er forfalden. Saa haver han og i Henseende til Bestillinger af Liig, som begravnes paa Trinitatis Assistents Kirkegaard udenfor Stadens Nørreport, samt de til Graveren udstedende Anvisninger, og dem for samme tilladte Betaling at holde sig Det Kongelige Danske Cancellies Resolution af 28. Maj 1808 efterrettelig.

7. For saadan hans Tjeneste, skal han i alle Maader nyde den Løn og de Indkomster som hans Formand Klokke Fanøe haver havt og skal dermed lade sig nøje. Hvorimod han forpligtes til, ligesom det efter den eengang tagne Beslutning er som en bestandig Afgift blevet hans Formand paalagt, aarligen endog i Naadensaaret, af denne Klokke tjeneste at svare til Universitetets Bygnings Kasse 150 Rbd. Sølv som erlægges kvartalsvis i Qvæsturen imod samme og derfra meddelte Quitting. Endvidere erlægger han aarligen i Enkepension til Klokke Ehlers Enke 80 Rbd. Sølv.

8. I Overensstemmelse med for ham nævnte Hans Kongelige Majestæts allerunderdanigste Resolution af 27. November 1819 deler han fra den Tid han er beskikket efter denne Bestallings Dato, i det derpaa følgende Naadensaar Embedets Indtægter med afgangne Klokke Fanøes Enke, imod at hun tager lige Deel i de paa Embedet hvilende, ovenfor anførte faste Udgifter. Og efter Naadensaarets Udløb erlægger han i Enkepension til Klokke Fanøes Enke aarligen 80 Rbd. Sølv foruden den forhen anmeldte aarlige Enkepension til Klokke Ehlers Enke ligeledes af 80 Rbd. Sølv.

Til Bekræftigelse under Universitetets Segl og sædvanlig underskrevne.

Det Kongelige Universitet i Kiøbenhavn den 28. Decbr. 1819.

(Johan Daniel)

Herholdt

Rector Universitatis

(Fra Kjøbenhavns Stadsarkiv.)

Den 10. September 1821 solgte Carsten Petersen Dybensgade Nr. 5, og i Aaret 1821 finder vi ham i Kristalgaden Nr. 10 og i Aarene 1822-23 i Kristalgaden Nr. 3, hvor ogsaa Instrumentmager, Ungkarl Andreas Bechmann boede.

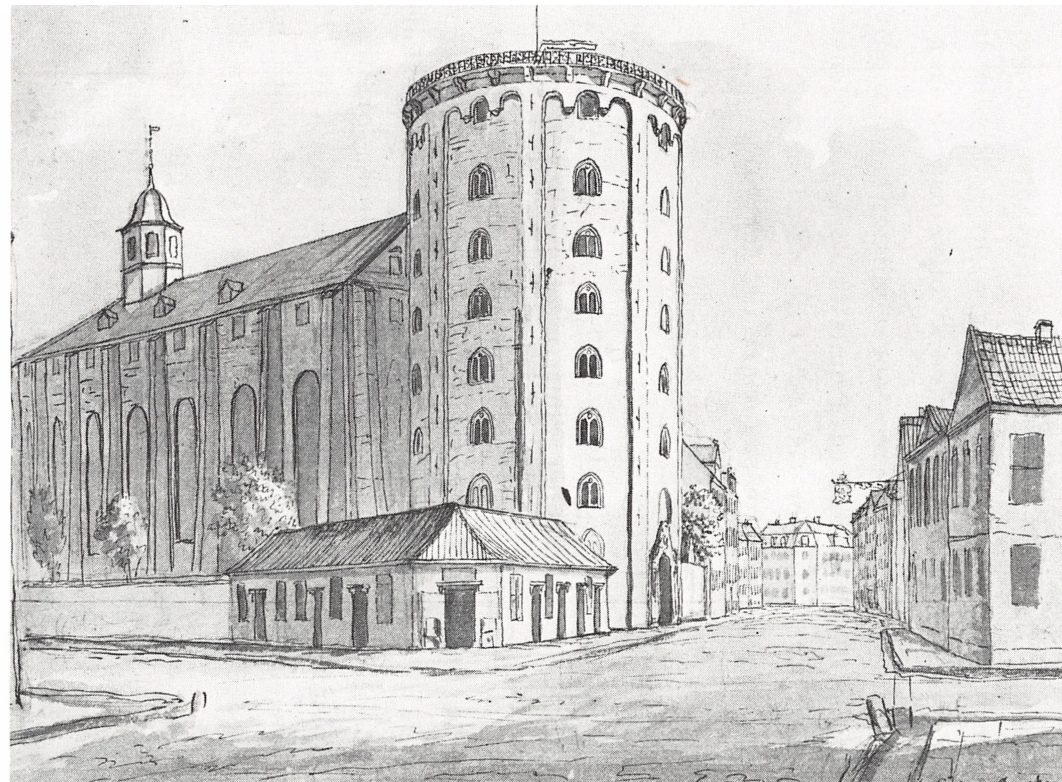
Den 5. August 1822 tilskjødes Købmagergade Nr. 49, Skindergade Nr. 2, Store Kannikestræde Nr. 1, Klokke ved Trinitatis Kirke, Carsten Petersen. Denne Ejendom stod til Gaderne og til Gaarden i Grundmur, Gavlen til Store Kannikestræde, dels i Mur dels i Bindingsværk.

Her boede Oldeforældrene oprindelig paa første Sal, hvor de havde flere, store Stuer. Stueetagen stod ledig til Modtagelse af liggende Gæster. Kælderen mod Købmagergade var lejet ud.

Forrest til højre Krystal-
gade (Skidenstræde), saa
Regensens tre Gavle, der-
efter Carsten Petersens
Hus hvem det tilhørte fra
1822-47.

Boderne omkring Trinita-
tis Kirke og Rundetaarn
forsvandt med Størstedelen
af Hegnmuren 1817.

Tegning af Eckersberg
1809. Fra Nationalmuseets
Billedsamling.

Til Trinitatis Kirkes Inventar hører to rige, 81 cm høje Rokoko Sølvalterstager fra 1757. Hver Mandag blev disse tunge Alterstager fra Kirken baaret over i Klokkerboligen, hvor de blev lagt ovenpaa et Skab, for saa igen om Lørdagen at blive baaret over i Kirken.

Oldefar havde den Fejl at være noget hidsig; han kom tit i Strid med Pastor Rothe (Sognepræst ved Trinitatis Kirke) og Konsistorialraad Jørgen Gads Bror, Pastor Gad (øverste Kapellan ved Trinitatis Kirke, senere Biskop) maatte saa klare det for ham.

Om Oldemor Petersen hedder det:

Aar 1770, den 16. December, havde Jacob Willing, Snedker i Skidenstræde (Krystalgade) og Malene Hansdatter Møller en Datter til Daaben i Frue Kirke, som blev kaldt Dorothea.

Endvidere at Oldemor var Kammerjomfru hos en af Dronningens Hofdamer. "Det vældige, første Christiansborg var en ikke strengt lukket Verden. Werlauff fortæller, at almindelige Mennesker kunde gaa ind og ud." (Palle Lauring) Oldemor boede paa Christiansborg Slot, da det brændte, den 26. Februar 1794. Oldefar gik den Nat op for at se til hende. Oldemor skaffede siden en Søster Stillingen hos Hofdamen, men denne sagde senere: "Jeg fik Navnet men ikke Gavnen."

Oldemor var en meget huslig Kone, der ikke gik videre ud. Hun lavede selv deres Mad, skønt de havde baade Jomfru og Pige. Det var en stor Husholdning med Saltetønder og mægtige Portioner af alting. Oldemor spandt ogsaa meget. Bedstefar skriver i et Brev til Bedstemor, at hans Mor nærmest havde et noget tungt Sind, medens han om sin Far udtaler, at han jo nok kunde være noget gnaven, men i Bunden var glad og munter.

Der er ikke Tvivl om, at Oldefar var en meget dygtig og forstandig Mand. Den 28. Januar 1812, blev han udnævnt til Dannebrogsmænd som en Anerkendelse af hans Virksomhed som Skolemand. Denne Udmærkelse har sikkert glædet ham meget; hans Stok er opbevaret en sort Stok med en hvid Benknap, og i Knappen er Dannebrogskorsset indgraveret. Man ser af Stokkens ringe Længde, at han var en lille Mand.

Aldewelts Datter Marie kom som lille Pige til Oldeforældrene, hendes Morforældre, for at gaa i Skole. Hun sov inde hos dem og hørte en Gang Mormoren sige, at det dog havde været bedre ikke at faa hende i Huset. Det trøstede hende noget, at Morfaren havde svaret: "Jeg vil ikke af med Tøsen."

Da Frederik VI var død, den 3. December 1839, skulde de tolv ældste Dannebrogsmænd møde til lit de parade og blandt dem Oldefar. Marie Aldewelt vilde absolut med paa Slottet, og Oldefar, der vanskeligt kunde nægte hende noget, fik hende ogsaa lodset med derop.

Marie Aldewelt vilde ogsaa gerne følge Oldefar ud til hans Klub paa Nørrebro, hvor han gik hver Eftermiddag. Oldefar holdt ikke af at tabe, naar han spillede Kort i Klubben. For saa at faa ham i godt Humør igen, plejede en af de gamle Herrer at sige: "Har De set, hvor rosende Provst Petersen i Holstebro har været omtalt?" Saa blev han glad, men Oldemor forstod godt Sammenhængen.

Iøvrigt fandt Marie Aldewelt Mormoren tavs og kedede sig der i Hjemmet. Saa en Gang, da Bedstemor (Augusta Eleonora Grundtvig) boede der som forlovet, foreslog Marie Aldewelt, at de skulde spille Bold med de store Nøgler af hjemmespundet Garn. Uheldigvis fløj et af Nøglerne ud af Vinduet og ind ad Vinduet paa Regensen til en Student, der sov til Middag. (Marie C. C. Aldewelt, 15 Aar, opført, St. Købmagergade 27, ved Folketælling 3/2 1840).

Bedstefar var Oldefars Yndling og Stolthed. Om det smukke Forhold mellem dem vidner en Række Breve og Bedstefars næsten aarlige Besøg i København. I 1843 var Oldefar og Sønnen Ludvig (Klokker og Skolelærer i Holbæk) i Smidstrup.

Juli 1846 skriver Bedstefar, at hans Far er meget svag og i bestandig Aftagende, hans Mor er nogenlunde. De er nu flyttet ned i Stueetagen for at undgaa Trapperne og har det indrettet ret godt. Til Guldbrylluppet vil de have Traktement i Beredskab til Gratulanter men, at de ikke venter dem derover, og at Oldefar er for svag til at komme til Smidstrup. Guldbrylluppet var kort efter.

Oldefar døde i Oktober 1846 og blev begravet fra Holmens Kirke. Han var slet ikke egentlig syg forinden. Han havde taget sig en Pibe

Tobak og lagt sig paa Sengen, hvor han døde. Dødsfaldet blev averteret i Adressecomptoirs Efterretninger:

Træt og mödig af Dage indslumrede min elskede Mand CARSTEN PETERSEN, Klokker ved Trinitatis Menighed, Dbm., 81 Aar gammel, Onsdagen den 21de Dennes i Herrens Fred, hvorefter han alt længe havde tragtet. Hans rastløse, utrættelige Aand fandt først Ro i Gravens Skjød. Talrige Börn og Börnebörn velsigne med mig Mindet om hans virksomme Liv. - Dette Sorgens Budskab bringes herved til fraværende Slægt og Venners Kundskab af hans sørgende Enke.

Kjöbenhavn, den 26de Octbr. 1846.

Dorothea Petersen
født Willing

Foruden den med Klokkerembedet forbundne Pension havde Carsten Petersen i Den almindelige Enkekasse indskudt 407,66 Rbd. Börnebørnene Sophie og Theodor Petersen arvede henholdsvis 2500 og 3000 Kr. efter ham.

Efter Oldefars Død var Oldemor i Besøg i Smidstrup og havde Guldbryllupskjolen med til Festdragt, en svær, graa Atlaskes Kjole.

Den 24. Juni 1847 blev Ejendommen Købmagergade Nr. 49 m.m. solgt, og Oldemor flyttede til Kompagnistræde Nr. 19, Hjørnet af Knabrostræde. Oldemor var ikke saa godt kendt der, saa faldt hun paa Trappen og brækkede Hoften. Der kunde ikke gøres noget ved Bruddet, hun led meget og kom ikke mere op. Hun døde den 25. August 1853 82 1/2 Aar gammel og blev begravet fra Holmens Kirke. Oldeforældrenes Grav er paa Holmens Kirkegaard.

AUGUSTA ELEONORA GRUNDTVIG, 1809 - 1884.

Bedstemor, Augusta Eleonora Grundtvig, fødtes i Henne den 29. April 1809, som yngste Datter af Sognepræst til Henne og Lønne, Søren Jacobsen Grundtvig og Hustru, L. Christine Grundtvig, født Nørregaard. Bedstemor havde to Brødre og fire Søstre. Hun blev som Barn sat i Skole i Vejle og boede hos en fransk Emigrant, Far til Professor Pierre Vilsoët. Bedstemor var som Følge heraf særdeles flink i Fransk.

Allerede som purung var Bedstemor meget smuk. Engang ventedes Frederik VI paa Besøg i Sognet, og Præstefamilien søgte i den Anledning Raad om, hvorledes den skulde forholde sig. Svaret lød: "Lad bare Deres yngste Datter varte Kongen op." Bedstemor mindedes endnu paa sine gamle Dage dette Besøg og sagde, at hun ikke havde kunnet lade være at græde, naar Kongen saa paa hende. Dette har formodentlig været Nervøsitet, saa meget mere som, der ved Besøget indtraf det Uheld, at Kongens Vogn kørte fast i Præstegaardens Port, der var for lav.

I 1825 blev Bedstemor konfirmeret af sin Far i Nørre Snede Kirke. Hans Taler ved denne Lejlighed er opbevarede. Bedstefar Petersen var, som Sognepræst, i Vinding, Bryrup og Vrads, Nabopræst til Sognepræsten i Nørre Snede. Han sørgede for paa Konfirmationsdagen selv at blive saa tidlig færdig, at han kunde naa over og se Bedstemor staa paa Kirkegulvet.

Efter Oldefar Grundtvigs Død, den 13. Januar 1827, prædikede Bedstefar Petersen i Vakancen. Bedstemor kørte med ham til Kirken, og han friede til hende, men hun sagde, nej.

Familien Grundtvig flyttede nu til Aarhus, men Bedstemor, der havde elsket sin Far over alt, befandt sig ikke mere saa godt i Hjemmet,

Provstinde Augusta Eleonora Petersen,
f. Grundtvig. 1809-1884.

hvorimod hun havde et andet Hjem hos sin Slægtning, Overlærer ved Aarhus Cathedralskole Edvard Fleischer.

Naar Bedstemor ikke sympathiserede saa stærkt med Moren, var det vistnok nærmest dennes Skyld. Bedstefar omfattede hende heller ikke med Sympathi, hun var meget talende og vist lidt tarvelig.

Bedstefar Petersen rejste næsten hvert Aar til København for at besøge sin Far; naar han da kom gennem Aarhus, sørgede han for at holde sig underrettet om Bedstemor.

I Aarhus var der adskillige, der uden Held friede til Bedstemor. Hun skal have vakt svær Opsigt paa Ballerne.

Bedstemor havde engang med sin Far aflagt Besøg paa Rosenholm, hvor man ogsaa var blevet meget indtaget i hende. Da nu Pastor Grundtvig var død, tilbød Rosenkrantz'les Bedstemor at komme til dem som Lærerinde for deres yngre Børn. De ældre Sønner havde Manuduktør. Efter nogle Betæneligheder sagde Bedstemor, ja. Og-saa paa Rosenholm blev Bedstemor stærkt feteret af Herrerne. Hendes dejlige Arme og Hænder skal være blevet modelerede til en Madonna. De adelige Damer misundte Bedstemor den fine, yndige Teint og prøvede, om den var ægte. Efter Tradition i vor Familie blev Baron Iver Rosenkrantz meget forelsket i Bedstemor, der gengældte hans Følelser. Skønt alle holdt meget af Bedstemor, satte Forældrene sig, i alle Tilfælde en Tid lang, imod Partiet.

Baron Iver Rosenkrantz skal flere Gange have besøgt Bedstemor paa hendes gamle Dage, da hun boede i København, ogsaa efter hun blev apoplektisk.

Følgende Oplysninger om Augusta Eleonora Grundtvig og Familien Rosenkrantz er paavist af Lensbaron Holger Rosenkrantz til Rosenholm i Aarene 1972-73:

"Ole Karup Pedersen: Livet paa Rosenholm omkring 1830. Aarhus Stifts Aarbøger XLVIII. Uddrag af Breve fra Sophie Benedicte Rosenkrantz til den otteaarige Datter, Elisabeth Louise Rosenkrantz, der havde 7 Brødre og 6 Søstre. Af disse Breve skal jeg citere følgende Uddrag:

"Rosenholm d. 12. October 1829. Min søde lille Louise! Tusind Tak ogsaa du velsignede lille (for) de nydelige Linier du haver tilføyet i Jomfru Grundvigs b(rev) -

Rosenholm d. 16de Jan. 1830.... - hvor dine Brødre og Trampe er kan ingen kiede sig.... - Trampe kan og muntre alle.... Jomfru Grundvig bliver her ikke lenger end til 1ste May - hun giver sig saa lided af med de Smaae haver ganske tabt Lysten til at læse med dem - de lærer næsten inted - derfor haver ieg sagt hende op - hun skal hiem til Moderen -

Rosenholm d. 19de Aprill 1830.... Gusta Grundvig bliver endnu for det første her indtil Moderen flytter til Kiøbenhavn - saa du endnu kan faae hende at see her - hendes Syster Ane er i disse Dage her i Besøg -

Rosenholm d. 4de Julij 1830.... - Leopoldine og Grethe læser nu ret flittig hos Gusta Gumpe som lille Emerentze kalder hende....

Rosenholm d. 6te Decbr. 1830.... Jomfru Grundtvig er nu siden November i Aarhus hos hendes Moder - hun lenges saa meget efter Rosenholm og kan ikke godt finde sig i at være i Byen -

Rosenholm d. 16de Febr. 1832.... - kan du endnu erindre - mens Jomfru Grundtvig var her at naar hun om Aftenen i Mørkningen spildte paa Klaver hvordan alle I smaa Glutter dandsede med hverandre - du især blev aldrig kied deraf og bad bestandig Gusta blive ved endnu at spille lidt -

Rosenholm d. 23. August 1832.... - Jomfru Grundtvig er nu bleven for en 8te Dage siden forloved med en Lieutenant Borrez som staar ved Regimentet i Glückstadt, hvorover hun er uhyre lykkelig - dog paa Søndag skal han reise tilbage - hvilked vil gaa hende nær, især da hun ikke kan vente at see ham saa snart igien....

Kiøbenhavn d. 7de Juny 1833.... Jeg finder mig her i Staden serdeles vel og tilfreds - - paa Rosenholm havde jeg langt mere Bryderi - Dine smaae Brødre gaar meget flittig i deres Institutter - Dine Smaae Systre finder dem her serdeles Tilfreds - ...

Kiøbenhavn d. 4de October 1833.... Jomfru Grundtvig fra hvem jeg skal hilse dig ret meget er siden Begyndelsen af Augusti Maaned her

i Byen hos en Frue Corsberg - som Selskabsjomfru - bor i Westergade No. 10 - i disse Dage forlovet sig med en Provst Petersen fra Jylland som er Præst i Holstebro - han reiste med din Broder tilbage men Gusta er bleven i Byen - da hun i Februar Maaned skal have Bryllup - nu er hun flyttet til hendes tilkommende Svigerforældre - Faderen er Klokke og en meget Riig Mand - som Gusta gjør Lykke - Kieresten skal være en meget agtværdig og duelig Præst...."

Fra Danmarks Adels Aarbog 1910 bl.a. følgende om: "Baron Iver Holger Christian Rosenkrantz til Balskov, som han selv samlede, men 1879 solgte til sin Brodersøn, født 13. September 1808 paa Clausholm, opdraget paa Haseldorf, gik fire Aar paa Gymnasium i Altona, Student 1828, cand. jur. 1836. Medlem af Landstinget, 1861-79. Landvæsenskommissær. Død 22. Juni 1887 i Skanderborg, begravet paa Hornslet Kirkegaard. Gift 8. September 1841 med Karen Hedevig de Lichtenberg, (1810-1902)." Og fra:

Illustreret Tidende, 18. Juli 1909: Rosenkrantzerne og Rosenholm, følgende Uddrag:

"De lignede alle hverandre de gamle Brødre paa Rosenholm. Helt uberørte af de nyere Tidens Rørelser, Frederik den sjettes Mænd i Klæder, skaarne ved Aarhundredets Begyndelse. Den livligste af dem var Kammerherren fra Balskov, Iver Rosenkrantz, der i sin Tid som Jurist havde gjort Tjeneste i det holstenske og derfor talte sin Accent. Hans Livs store Begivenhed var det, da han modtog højsalig Kong Frederik Folkekær paa Balskov og havde fordelt Egnens unge Damer i Balskov Have i lette Tyllskostumer. Monarken kørte ind over Gaardens Mødding til stor Betuttelse for den sirlige Kammerherre. Men ude i Øsregnen stod de forglemte Nymfer og viftede med Schawlerne, til de var ved at forgaa af Snue.

Iver Rosenkrantz, hørte til Estrups bedste Venner, Nabo som han var til Skaføgaard.

Hans store Oldsagssamling paa Balskov gik en halv Snes Aar efter hans Død op i Luer med Gaarden.

Slægten Rosenkrantz'es Fejl og Dyder er ret lette at betegne, deres største Fejl er den, at de saa daarligt forstaar at omgaas jordisk Gods, deres bedste Slægtsegenskab er den, at de altid har brændt af Lyst til at bekæmpe de stærke og beskytte de svage. De saakaldte "berømte" Rosenkrantz'ers Gerninger er forlængst glemte, men det er dette deres Maal, der gør Slægten mindeværdig ogsaa som Slægt."

Endvidere fortæller Lensbaron Holger Rosenkrantz til Rosenholm i Januar 1973 at: "Grevinde Danner modtoges af Kammerherren til Balskov men ikke af dennes Bror Lensbaronen til Rosenholm. Jvf. den danske Film fra 1940 "Sørensen og Rasmussen" efter Hørespil af Palle Rosenkrantz."

Efter at Bedstemor, Augusta Eleonora Grundtvig, var flyttet fra Rosenholm, var hun en Tid lang i København, og Bedstefar fik hende introduceret hos sine Forældre.

Bedsteforældrene blev forlovet paa Volden, og det blev bestemt, at Bedstemor skulde lære Husholdning hos Oldemor, Dorothea Petersen født Willing. Bedstefar skriver i et af sine Breve fra Forlovelsesheden, at det forekommer ham, at Bedstemor er noget lunefuld, og det holder han ikke af. For Resten elsker han hende lige højt, og det er hans Ønske, at hun maa kende sig tilfreds. I et andet Brev har Bedstefar bedt sin Mor om at forsyne Bedstemor med alt muligt.

De blev viede af Pastor Rothe i Trinitatis Kirke, den 19. Juli 1834. Bedstemor var i lyseblaa Silkekjole. Pastor Rothe gav i Brudegave en ciseleret Sølvkurv med indvendig Glasskaal.

Vi har nu fulgt Bedstemor til hendes Bryllupsdag og vil se lidt paa hendes Slægt.

BEDSTEMOR PETERSEN VAR AF DEN GRUNDTVIGSKE PRÆSTESLÆGT.

Hendes Far, SØREN JACOBSEN GRUNDTVIG, var født, den 23. Juni 1766 paa Sejrø, som Søn af Sognepræsten dersteds. 1785 blev han dimitteret fra Roskilde Latinskole, 1789 Førstelærer ved Holmen og Aftensangspræst ved Vartov.

Den 15. Januar 1790 blev Søren Jacobsen Grundtvig gift i København med L. Christine Nørregaard, født 11. Marts 1762 i København, som Datter af Brændevinsbrænder, Peder Christensen Nørregaard og Marren Nielsdatter Lund.

I Maj 1792 blev han teologisk Kandidat med haud, og 1793 Prædiker ved Christiansborg Slotskirke om Sommeren. Den 2. August 1793, kaldtes han til Sognepræst for Jegindø og blev ordineret i København, den 9. Oktober samme Aar. Søren Jacobsen Grundtvig blev, den 12. Januar 1798, kaldet til Sognepræst for Henne og Lønne Menigheder og var, fra 15. Marts 1811 til 13. Januar 1827, Sognepræst for Nørre Snede og Eistrup.

Pastor Grundtvigs Haandskrift var fast og retlinet og tyder paa Karakter og Orden.

Efter Overlevering fra en gammel Lærer skal han have været en djærv og varmtførende Personlighed. Man fortæller, at da Pastor Grundtvig laa for Døden, skulde en kendt Mand i Sognet begravnes. Det blev tilraadet Pastor Grundtvig at lade en fremmed Præst forrette Begravelsen, men han sagde: "Nej, lad mig dog have den Glæde at tale ved hans Baare. Bring Liget herind i Præstegaarden, saa skal jeg kaste Jord paa ham." Pastor Grundtvig blev hjulpet op af Sengen og iført Ornat, og støttet af sin og Degnens Kone holdt han en kraftig og gribende Tale, som om han intet fejlede. Da han havde sluttet, sank han om, maatte bæres i Seng og døde Dagen eller Andendagen derefter.

Pastorinde L. Christine Grundtvig, f. Nørregaard. 1762-1848.

Videre fortælles det, at Pastor Grundtvig i sin Tid skulde have været Lærer for Kong Frederik VI, og at Kongen, da han besøgte Sognet og hilste paa sin gamle Ven, sagde: "Kom over til mig Grundtvig, saa skal jeg give dig et bedre Embede." Men Pastor Grundtvig var allerede den Gang saa svag, at han ej turde søge Forflyttelse.

Wibergs Præstehistorie oplyser, at Pastor Grundtvig var almindelig yndet. Han døde 13. Januar 1827. Hans Enke levede i Aarhus til 25. Juli 1848.

Af Bedstemors to Brødre var den ældste, Frederik, Jæger hos Baron Rosenkrantz til Tustrup. "Holger Rosenkrantz, 1772-1839, Bestyrer af Gehejmerraad Hans Heinrich Friccius v. Schildens Godser, Clausholm og Haseldorf ved Elben, gift med dennes Adoptivdatter, Sophie Benedicte v. Bülow, havde faaet Tustrup foræret af Schildens. Modstræbende overtog han Rosenholm, som han allerede 1825 overdrog til sin ældste Søn, Hans H. Rosenkrantz, 1806-1879, dog skulde han selv med en Prokurator styre det, til Sønnen blev 25 Aar.

Det viste sig at være den rette Mand. Han indrettede sig paa en meget beskednen Levefod; der var kun to Køreheste i Stalden, og Ekvipagen var en Fjællevogn. Bedriften blev sat i Skik, og det blev muligt, da Forholdene for Landbruget bedredes, efterhaanden at afbetale den store Gæld." Danske Slotte og Herregaarde. Bd. IV. Rosenholm. Kbh. 1945.

Augusta Eleonora Grundtvig var Lærerinde paa Rosenholm i denne for Herregaarden økonomisk vanskelige Tid.

I 1826 blev Bedstemors Bror, Frederik, konstitueret Kirkesanger og Skolelærer i Eistrup. Han havde mange Børn. Den anden Bror, Wilhelm, var Fabrikant i Aarhus og Landmand i Jylland, senere i Brøndbyvester og Ven med Gunni Busck.¹⁾ Endnu senere blev han Høker i København og til sidst Retsvidne i Nordre Birk.

¹⁾ Gunni Busck, 1798-1869. Præst i Stiftsbjergby og fra 1844 i Brøndbyøster og -vester. Stillede sig paa Nicolaj Frederik Severin Grundtvigs Side i Kirkekampen om Grundtvigs, "Kirkens Gjenmæle." Støttede ogsaa N.F.S. Grundtvig økonomisk i de Aar, han var i København uden Embede. C.F. Bricka. D. Biograf. L. Kbh. 1889.

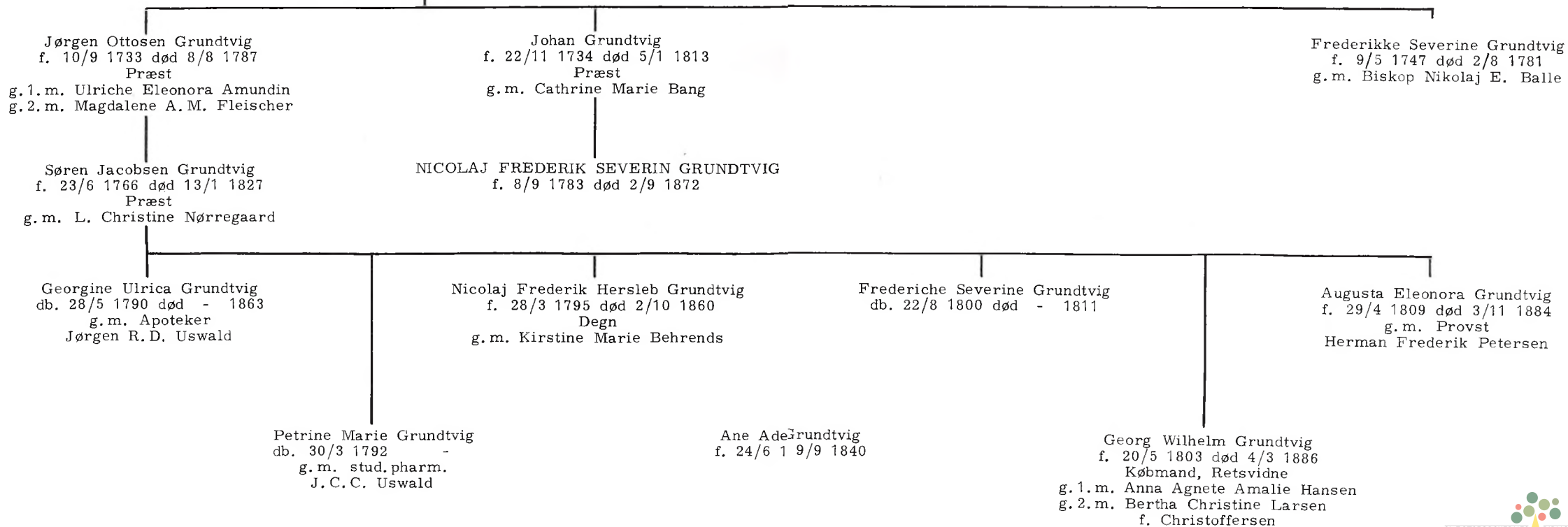
Morten Tuesen
(død 1618)
Borgmester
g.m. Ingeborg Andersdatter

Jørgen Mortensen Grundtvig
(1609-1657)
Borgmester
g.m. Bodil Hansdatter

Hans Jørgensen Grundtvig
(1644-1700)
Byfoged
g.m. Kirsten Nielsdatter Vandkif

Jørgen Hansen Grundtvig
(1671-1712)
Præst
g.m. Anna Enochen

Otto Jørgensen Grundtvig
(1704-1772)
Præst
g.1.m. Marie Elisabeth Louenstein
g.2.m. Anna Margrethe Friis f. Jensen

Bedstemors Farfar var, JØRGEN OTTOSEN GRUNDTVIG, født 10. September 1733 paa Sejro, som Søn af Sognepræsten dersteds. Faren havde svært ved at klare sig i det lille Kald, saa meget mere som han efterhaanden fik 13 Børn. Det var derfor en god Hjælp, at hans Svoger, Søren Jacobsen i Hvalsø, antog sig Jørgen. Søren Jacobsen døde uheldigvis allerede i 1744, da Jørgen netop var blevet optaget i Roskilde Latinskole.

Aaret efter at Jørgen var blevet Student, kom han i Huset hos Sognepræst Schytte i Vallekilde som Huslærer og Medhjælper. I 1754 blev han teologisk Kandidat, 11. August 1758 personel Kapellan for Vallekilde og Hørve Menigheder, og endelig blev han, 14. Marts 1760, kaldet til Sejro som sin Faders Efterfølger.

Den 10. September samme Aar blev han viet til Ulriche Eleonora Amundin. Hendes Forældre var, Kateket ved Trinitatis Kirke, Amos Amundin, og Ulrica Antonette Venulett. Ulriche Eleonora Amundin døde 1771, og Jørgen Ottosen Grundtvig, der da var blevet Sognepræst for Ledøje og Smørum, giftede sig, den 29. September 1772, anden Gang med Jomfru Magdalene Anne Marie Fleischer af København. Jørgen Ottosen Grundtvig døde den 8. August 1787.

Det er formodentlig i taknemmelig Erindring om den Hjælp, som Søren Jacobsen havde bragt ham, at han gav sin Søn Navnet Søren Jacobsen Grundtvig.

Bedstemors Oldefar var, OTTO JØRGENSEN GRUNDTVIG, født den 16. April 1704 i Kregome, som Søn af Sognepræsten dersteds. Efter Farens Død i 1712 blev han sat i Roskilde Latinskole, vistnok med Støtte af sin Farbror, Niels Hansen Grundtvig i Svallerup. Otto havde en saa levende Kærlighed til Musik, at han nogle Gange glemte Skolen, for at følge efter Spillemandene ud paa Landet. I Aaret 1723 blev han dimitteret.

Otto Grundtvig giftede sig, den 12. Januar 1731, med Marie Elisabeth Louenstein, født den 26. September 1706, som Datter af Drabantløjtt-

nant Johan Louenstein¹⁾ og Hustru Trone Justesen. Faren var Holstener og havde tjent "Fyrsten af Florents" men optoges senere i den danske Hær. Marie Elisabeth Louenstein døde, den 13. Februar 1755, paa Sejro.

Den 20. Januar 1732 blev Otto Grundtvig kaldet til Sognepræst for Sejro, hvor han ydede sin Manddomsgerning. Han var en stærk Personlighed og en betydelig Præst. Sønnesønnen, Biskop N. F. S. Grundtvig, skriver om ham: "Han var en Præstemand, fuld af Helligaand og Tro, myndig i sit Embede, fuld af Salvelse i sin Tale og retskaffen i sin Vandel." Videre siges det, "at Troen paa det evige Livs Fred kunde høres gennem hans Tordentale og Orgelsang."

Otto Grundtvig havde mange Kvaler med Sejros haarde og tildels rygesløse Befolkning, saavel som Sammenstød med Degnen og Fogeden. Med sine 12 Børn sad han bestandig i smaa Kaar. Døtrene blev dog med Tiden alle vel gift, og Sønnerne fik gode Erhverv.

Efter 28 Aars Virke paa Øen blev Otto Grundtvig i 1760 kaldet til Sognepræst for Valdekilde - Hørve Menigheder. Han døde den 29. November 1772. Skifteretten kom straks efter Begravelsen og Hjemmet opløstes.

Da Otto Grundtvig i 1771 viede sine to Døtre, den ene til Professor teol. Nicolaj Edinger Balle²⁾, den anden til Sognekapellan H. Chr. D.

1) Drabant kaldtes i den senere Middelalder Kongens Livsvende til Fods. I Danmark dannedes en Drabantgarde i 1571. 1666 indlemmedes den i Hæren, faldt næsten til sidste Mand i Slaget ved Gadebusch i Mecklenburg-Schwerin 1712, og blev efter atter at have været organiseret, helt ophævet 1763. Salomonsens K. L. Bd. VI. Kbh. 1927.

2) "Nikolaj Edinger Balle, 1744-1816, Sjællands Stifts måske mest navnkundige biskop. Det er Grundtvig, der gjorde, at han som den eneste danske biskop blev besunget og prist i vore salmebøger indtil i dag.

Tak for alle fuglemunde,
du oplod til salmesang!
for hver læbe, som med flid
løfted røst i nådens tid:
Tak, vor Fader, for dem alle
fra Ansgarius til Balle!

Fra Grundtvigs salme til tusindårsfesten i 1826. (D. d. S. 282, v. 5)"
Roskilde Stiftsblad 24. årg. nr. 2.

From, var hans to Sønner, der begge var Præster, Forlovere. En tredje Søn, der endnu ikke havde faaet Attestats, var Degn. Saa gejstlig var Familien.

Som 68-aarig Mand blev Otto Grundtvig af sin Svigersøn, N.E. Balle, den 20. Oktober 1772 viet til, Anna Margrethe Jensen, Datter af Forpagter Jensen paa Egholm og Enke efter Provst Friis i Sæby og Gjershøj.

Otto Grundtvigs, den 22. November 1734, fødte Søn og hans fjerde ældste Barn, Johan Grundtvig, var Nicolaj Frederik Severin Grundtvigs Far.

Bedstemors Tiploldefar var, JØRGEN HANSEN GRUNDTVIG, født ca. 1671. 1690 blev han dimitteret fra Roskilde Latinskole, 1695 personel Kapellan i Kregome - Vinderød og fra 4. November 1697 til sin Død i 1712 Sognepræst der. I April 1697 blev Jørgen Hansen Grundtvig gift med Anna Isachsdatter Enochsén, Datter af Sognepræsten til, Kregome - Vinderød, Isach Enochsén og Hustru N.N. Gertsdatter Schumacher. Han sad i en Aarrække meget haardt i det, da han havde paataget sig for store Afgifter til Svigerfaren.

Bedstemors Tiptiploldefar var, HANS JØRGENSEN GRUNDTVIG, født 1644 i Nykjøbing Sjælland; han blev 1672 Raadmand og 1682 Byfoged i sin Fødeby. Hans Hustru, Kirsten Nielsdatter Vandkif, født 1644, var af skaansk Æt. Hans Jørgensen Grundtvig døde Aar 1700 og hans Enke 1705. Hans Liv blev i ikke ringe Grad forbitret ved en Række Stridigheder med Byens Præst, Arnold Hofgaard.

Hans Far, JØRGEN MORTENSEN, født 1609, død 1657 som Borgmester i Nykjøbing Sjælland, var saa vidt vides, den første der antog Navnet, GRUNDTVIG. Han var gift med Bodil Hansdatter. Sin Bys Kirke skænkede han en Lysekrone.

Hans Bedstefar, MORTEN TUESEN, død 29/3 1618, var begravet i Kirken i Nykjøbing Sjælland. Fra 1607-12 Borgmester i sidst nævnte By iøvrigt Købmand. Han var gift med Ingeborg Andersdatter.

PROVST HERMAN FREDERIK PETERSEN OG AUGUSTA ELEONORA
GRUNDTVIG, NYGIFT ÆGTEPAR I HOLSTEBRO PRÆSTEGAARD, 1834.

Fra Bedstemors Side har Ægteskabet næppe været noget Inklinationsparti. Hun, der havde knust saa mange Hjerter, har sikkert drømt om et mere blændende Parti. Jeg tænker mig, at Kærlighedshistorien med Baron Iver Rosenkrantz i nogen Grad har stækket hendes Ærgerrighed og aabnet hendes Øje for, at det er ikke alt Guld, der glimrer.

Bedstemor sagde en Gang til Mor: "Du skal ikke give dit Hjerte bort, før du bliver bedt om det," hun har maaske gjort flere Erfaringer?

Der laa et Frierbrev, skrevet 1833, til Bedstemor fra Jens Peter Seidelin. Bedstemor er i sit Svar vred over, at han har omtalt det i Aarhus og siger, at hun til dels af den Grund drager derfra.

Tante Guste, Frøken Augusta Carstens, omtaler ogsaa en Begtrup som en af Bedstemors Friere.

Med Tiden er Bedstemor dog smeltet over for den stilfærdige men dygtige Præsts trofaste Bejlen, og har foretrukket den sikre Havn for de usikre Drømme.

Bedstefar, derimod, havde været forelsket i Bedstemor, fra hun var purung, og hans Følelser holdt sig friske gennem hele Ægteskabet, der sikkert maa kaldes ualmindelig lykkeligt.

Konsistorialraad Gad, Sognepræst til Herslev og Viuf, der talte ved Bedstefars Begravelse og var hans mangeaarige Ven udtalte: "Med sin ganske Sjæl hang han ved sin Hustru og sine Børn. Hans kære Augusta havde som ung gjort et Indtryk paa ham, der var uudsletteligt, ja, blev dybere og dybere. Hun stod i Ungdommens Dage for ham som Maalet for hans Ønsker. Hun blev hans Eet og hans Alt. For hende levede og aandede han."

Provst Herman Frederik Petersen. 1797-1853. Provst-
inde Augusta Eleonora Petersen, f. Grundtvig. 1809-1884.

Naar de blev saa lykelige med hinanden, laa det maaske netop i, at de var saa forskellige.

Bedstefar blev i 1834 Medlem af Oldskriftselskabet. Han var højt be-
gavet. Pastor Gad, der havde kendt ham som ung, siger om ham:
"Med sine udmærkede Aandsgaver, sin gode Opfattelsesevne, sin tro
Hukommelse, sit klare Blik, sin utrættelige Flid blev han fremragen-
de blandt de hæderligste Studerende."

Disse Studieaar var Lyspunkter i Bedstefars Liv, som han siden holdt
meget af at tale om. Men tiltrods for hans udmærkede Evner var der
intet fremtrædende ved Bedstefar. I Modsætning til den noget iltre
og hidsige Far og den meget livlige Bror, Ludvig, var Bedstefar en
uhyre stilfærdig og venlig Mand, der helst holdt sig noget tilbage,
men kunde paaskønne andres Munterhed og Livlighed.

Hermed stemmer ogsaa følgende Udtalelser i Pastor Gads Begravel-
sestale: "Alt paataget og løjet var ham modbydeligt, Redelighed, Ret-
skaffenhed og Paalidelighed var de ledende Grundsætninger i hans
Færd. Han gemte mange Gange de varme, fulde Følelser i sit eget
Bryst, og da han ikke talte meget om dem, fandt Verden ham maa-
ske kold og indesluttet, naar hans kærlige Hjerte brændte i den in-
derligste Deltagelse. Hvor stille, ligefrem og bramfri gik han ikke
iblandt os, al Pral og tom Glimmer var langt fra hans Sjæl."

Men Bedstefar var ikke blot en kærlig Ægtefælle og Far, han var og-
saa en ualmindelig god Søn. Ligesom dette nævnes i Thorbergs Te-
stimonium, omtales det ogsaa af Pastor Gad: "Han var fra sin Barn-
doms tidligste Dage sine agtværdige Forældres Haab og Glæde, og
deres Forhaabninger blev ingensinde skuffede af ham."

Ser man paa Bedstefars Billede, bekræfter det ganske denne Karak-
teristik. Den høje Pande og de kloge, dybtliggende Øjne vidner om
de udmærkede Evner, og hele Ansigtet lyser af Tilforladelighed, me-
dens Munden er lidt mut.

Smuk og livlig, god og kærlig, munter og indtagende har Bedstemor
lyst som en Sol i Præstegaarden. I et Brev fra 1851 bruger Etats-
raadinde Petersen netop dette Udtryk: "At Deres Theodor er smuk,
tvivler jeg ikke om, han lignede jo sin Mor, og hun er og især har
været en Sol ikke sandt min kære Augusta?"

Ogsaa efter Tante Sofie Gads Beskrivelse var Bedstemor Sjælen og Livet i Præstegaarden: "Naar hun præciderede ved Kaffebordet i Dagligstuen, kom hun med sine livlige Beretninger og muntre Indfald. Hørte man saa fra Lænestolen, hvor Bedstefar sad og røg, en stille Latter, for Bedstemor op og maatte hen at ruske ham i Haaret og kaldte ham, Du gamle Mand." Eller sad Bedstefar stilfærdig og lod de andre snakke, trak Bedstemor ham i Ærmet og sagde: "Hvad siger du Frederik? Hvad siger DU?"

For Tante Guste, Frøken Augusta Carstens, var det første Indtryk af Bedstemor uforglemmeligt. Hun saa hende første Gang paa Julebal i Smidstrup i nedringet, sort Silkekjole med Fichu og lyserødt Linons Forklæde, hun havde Kappe og lange Hængekrøller og førte Ballet op med Grev Rantzau fra Bjært.

Ja, endnu i 1883 har Tante Sofie Gad ikke glemt Bedstemor som Baldame, idet hun skriver, at det har glædet hende gennem Fru Dorph at have hørt om vort Bal, hvor Agnete har moret sig brilliant, og hun tilføjer, at det vist har været en Oplevelse for Bedstemor at se paa de unges Fryd, og hun mener, at mangt et Ungdomsminde er tittet frem fra dengang "Jyllands Sol" brændte de unge Herrer.

Uden egentlig at være flot holdt Bedstemor nok af at give Penge ud. Bedstefar kunde ikke lide Smaaudgifter, saa samlede Bedstemor resolut en Del Udgifter til een større Sum, da var der intet i Vejen. Bedstefar var sparsommelig, fordi det laa ham paa Hjerte at efterlade saa meget til Bedstemor, at hun ikke skulde savne noget efter hans Død.

Paa sine gamle Dage udtalte Bedstemor, at det havde været svært at være saa smuk, for hun havde vakt megen Misundelse og knust mange Hjerter. Hun havde derfor ikke ønsket sine Børn Skønhed.

Ser man Bedstemors Breve med den, selv for den Tid, ualmindelig smukke og flydende Skrift, den livlige Stil og det velformede Indhold, har man hende lyslevende for Øje.

Om hendes Skønhed vidner Portrætterne selv fra hendes ældre Dage, skønt vi nu ikke kan se de pragtfulde Øjne, den yndige Teint og det Skær af Aandfuldhed og Livlighed, der gjorde hende saa indtagende.

Bedstemor har tillige haft den Sikkerhed, som det giver tidligt at maatte staa paa egne Ben. Hun blev til sidst apoplektisk, men ved Døden bortviskedes Sporene heraf, og hun laa som den smukkeste Marmorstatue.

Der kan ikke være Tvivl om, at Mor arvede flest af sin Fars Egenskaber. I Kis (Skolebestyrerinde Christine Øllgaard) havde vi Bedstemor lyslevende, dog uden Bedstemors Sikkerhed. "Vel heller ikke saa kærlig og indtagende?" tilføjer Theodora Øllgaard. Se Fotografi af Højesteretsassessor Hans Øllgaards Børn.

Fra den Periode, da Bedsteforældrenes Hjem var i Holstebro Præstegaard, stammer Venskabet med Petersens, daværende Byfoged i Holstebro, Overauditør C. N. Petersen, der senere blev Birkedommer og Etatsraad og hans Hustru, Augusta A. Petersen født Flensborg. Deres Søn var, Politidirektør Eugen Petersen. Etatsraadinde Petersens Breve vidner om et varmt Venskab. I 1851 skriver hun: "Vort Samliv i Holstebro staar mig endnu saa levende for Øje, jeg ser Dem komme saa tit ned til mig, den Tid jeg var alene, altid venlig og kærlig, tro mig sligt glemmes ikke."

Selv husker jeg Etatsraadinde Petersen som den fineste, elskeligste, gamle Dame. I sine sidste Leveaar var hun næsten blind, men vistnok aandsfrisk til det sidste.

Pastor Carl Hassager og Pastorinde D. H. Hassager¹⁾ omtales ogsaa som Bedsteforældrenes gode Venner. Fru Hassager stod Fadder til Mor.

Provst Ove Th. N. Krarup og Hustru Susanne M. Krarup født Tang, Venskabet med denne Familie gik i Arv til tredje Generation.

1) Ved testamentarisk Bestemmelse af 2/11 1888 skænkede Enkepastorinde D. H. Hassager (død 1897) sin Ejendom i Frederiksberg Bredegade tillige med en Kapital paa 120.000 Kr. til et Kollegium for Studerende: "Hassagers Kollegium." J. P. Trap, Bd. II. Kbh. 1960.

Efter mundtlig Overlevering i vor Familie holdt Fru Hassager umaadelig meget af at gaa paa Auktion.

Mine Lund (Wilhelmine L. Datter af, Consumtionsforvalter C. F. Lund i Holstebro) mindedes, paa sine gamle Dage, Bedsteforældrene som et triveligt Par og priste Bedstemors gode Hjerte. Hun var blevet konfirmeret af Bedstefar og havde været glad for at gaa til Præsten hos ham. Mine Lund sagde ogsaa, at Bedstefar var meget afholdt og agtet som Præst, men Vækkelsesprædikant var han ikke.

Blandt Præsterne i et af Bedstefars Provstier var, Peter Sveistrup, Sognepræst til Gjørding, Vemb og Bur. Han var Svoger til Procurator, Ejer af Tanderup, Balthazar Krarup Øllgaard.

THEODOR CHRISTIAN PETERSEN, F. 4/11 1835.

SOPHIE JACOBINE MATHILDE PETERSEN, F. 3/10 1837,
GIFT ØLLGAARD.

I Holstebro Præstegaard fødtes de to Børn. Der kom endnu en lille Dreng, som døde lige efter en meget farlig Fødsel, hvor Barnet maatte tages med Tang.

Fra Holstebro er der ikke meget at fortælle om Børnene, de var jo saa smaa. Nanna Meinert kunde dog erindre, at Lucie Wulsten var saa imponeret af, at Mor havde en Dukke, der havde to Kjoler. Endnu mere imponeret havde hun været af, at Mor resolut klippede den ene Kjole over og sagde: "Jeg vil hellere have et Skjørt."

Nanna Meinert og Lucie Wulsten var Døtre af Provst Ove Thomas Nicolai Krarup, sidst til Flødstrup og Ullerslev.

Bedsteforældrene var ikke bange for selv længere Ture med egne Heste og Vogn. De holdt altid saadan nogle fine Heste om ikke fuldblods saa dog halvblods. Bedstemor, som elskede Dyr, var daglig ude i Stalden for at se til Hestene, og naar de blev vandede og kom forbi Vinduerne, fik de Sukker og Brød. Hun havde ogsaa nogle særlig yndede Hunde.

Engang kørte Bedsteforældrene endog til København med egen Befordring. Oldefar havde skrevet, at han havde Staldrum og havde animeret dem til Turen. Bedsteforældrene havde unge Heste, og Folk i Holstebro havde spaaet, at Hestene vilde blive ødelagt af Turen. Men Kusken havde lovet sig selv, at Hestene skulde danse, naar de kom over Storbroyen i Holstebro ved Hjemkomsten, og det gjorde de ogsaa, men han havde skæmmet sig. Denne Tur hørte til Mors gladeste Barndoms minder. De tog ud over Ribe, hvor Bedstefar skulde til

Cand. phil. Theodor Christian Petersen. 1835-1863.

Landemode. Mor var saa lille, at de havde Pige med til at passe Børnene. Paa Fyn tog de ind i en Præstegaard, i et Kald, som Bedstefar saa smaat havde tænkt sig at søge, men der var saa slemt med Rotter, at de om Natten havde ædt Lyset i Gæstekammeret. Bedstefar søgte da heller ikke Kaldet.

Bedstefar og Bedstemor væltede forøvrigt flere Gange med Vognen, første Gang i Holstebrotiden, Bedstefar brækkede en Arm og Bedstemor en Arm og et af Kravebenene.

I Efteraaret 1842 blev Bedstefar kaldet til Sognepræst for Smidstrup og Skjærup Menigheder. Det er vel rimeligt at antage, at Familien endnu var i Holstebro i Naadensaaret, men fra da af og til Bedstefars Død var Hjemmet i Smidstrup Præstegaard.

Højesteretsassessorinde Sophie J.M. Øllgaard, f. Petersen.
1837-1907.

SMIDSTRUP PRÆSTEGAARD.

I de Aar Bedstefar var Sognepræst for Smidstrup og Skjærup Menigheder i Ribe Stift, vandt han og Familien sig ogsaa der en stor Vennekreds. Der var Konsistorialraad Jørgen Gad, Sognepræst til Herslev og Viuf, Far til Sofie, Agnes, Marius, Frederik og Christen Pram Gad. Frits Gad friede vist til Mor før Far. Mor har i denne Gang rimeligvis raadført sig med sin Bror, som har sagt til hende, at han nok troede, at Hans Øllgaard ogsaa holdt af hende, og fra det Øjeblik var Mor klar over sine Følelser. Om Mor har haft flere Friere, ved jeg ikke. Men da Hans Øllgaard havde faaet hendes, Ja, skal hun have sagt: "Hvor turde Du vente saa længe?"

Proprietær Ammundsens med en stor Børneflokk hørte ogsaa til Vennerne. Som eneste Datter i Præstegaarden, og efter at Morbror var sat i Skole, som eneste Barn, havde Mor det jo maaske lidt ensomt. Hun fortalte paa sine ældre Dage, hvorledes hun som Barn havde staaet ved Præstegaardens Havelaage og set længselsfuldt over til Ammundsens, hvor der var mange Søskende. Der fandt hun jævnaldrende Veninder, som blev hendes Venner for Livet.

Ligeledes havde Mor en god Veninde i Proprietær Holst's Datter Mille, gift Harbo.¹⁾ Lidt gammelklog blev Mor maaske, men dog

¹⁾ Madam Holst's Pebernødder, efter Sophie Øllgaard f. Petersens Opskrift:

500 g Mel, 250 g Sukker, 250 g Smør, 70 g Mandler, Citronskal, Kardemomme, Kanel og Sucat efter Smag. Smørret smeltes og røres med Sukkeret, saa Mel og Krydderier. Til sidst en god Teskefuld Hjortetaksalt opløst i Rosenvand. Formes i ret store Kugler, trykkes flade med det indvendige af Haanden.

ikke i højere Grad; Nanna Meinert mindedes Mor som frisk og fornøjelig i Modsætning til dem selv, der var saa rædsom generte.

Bedstemor var jo meget livlig, og Livet i Præstegaarden med den stilfærdige Mand var hende nok til Tider lidt trangt, saa bødede hun paa det med en udstrakt Selskabelighed, der tilmed tilfredsstillede hendes Trang til at glæde andre. I et Brev fra 1884 til Bedstemor skriver Tante Sofie Gad: "Et af vore bedste Billeder af Hygge, Mildhed og Ynde er Dem siddende foran den kogende Maskine i Smidstrup Præstegaards Dagligstue, for efter vor Spadseretur over til de kære Venner at brygge os en liflig Kop Kaffe.

I 1843 var Bedstefar og Morbror i Besøg hos Oldefar. Bedstefar skriver fra København, at alle finder Morbror stor og stærk for sin Alder. Oldemor havde et Sæt Tøj parat til ham, og Tante Lotte (Charlotte Bechmann, født Petersen) tog sig af at vise ham Byen; de var blandt andet paa Toldboden.

Fru Petersen opfordrer i et Brev fra 1845 Bedstemor til at følge med Gads en Tur til Holstebro. Bedstemor svarer, at Morbror er for stor til at tage fra sin Lærer. - Først havde de en Seminarist, der hed Riber; derefter Kandidat Hjort som blev Kapellan i Hygum. Mor begyndte hos Kandidat Hjort, han var saa slem til at kysse, og Mor klagede over, at han kyssede hende i Timerne.

Den Vinter, som Morbror Aaret efter skulde i Skole, havde Frøken Cathrine Carstens¹⁾, som i halvandet Aar havde været Lærerinde hos Pastor Gads, sin Søster i Besøg. Bedstemor, der godt kunde lide Frøken Carstens, spurgte nu, om hun ikke kunde faa Søsteren som Lærerinde for sine Børn. I Maj 1846 kom Frøken Augusta Carstens (Tante Guste) som Lærerinde til Smidstrup Præstegaard. Frøken Carstens var født i Flensborg. Først læste hun med begge Børnene derefter med Mor alene, hvis Lærerinde hun var lige til Maj 1852, altsaa til Mors Konfirmation.

¹⁾ I sommeren 1851 gjorde Pastor Gads i Herslev Cathrine Carstens' Bryllup. Tante Guste tog med dem hjem og tilbragte Sommerferien der.

I Sommeren 1847 kørte Bedsteforældrene fra Smidstrup i Besøg til Holstebro med egen Vogn, Tante Guste og begge Børnene var med. De var ogsaa i Ulfborg hos Krarups og hos Pastor Lind i Vejrum. Efter Ferien kom Morbror i Skole i Kolding. Det maa have været en svær Forandring ogsaa for Mor. Jeg kan huske, at Mor fortalte, at det var jo altid Morbror, der bestemte, hvad de skulde lege. I de tidligere Aar legede de ofte med Stene med Snore i, der skulde forestille Kreaturer. Senere legede de ogsaa meget Soldat.

KOLDING LÆRDE SKOLE.

Da Morbror var meldt ind i Kolding Lærde Skole, bad Bedsteforældrene Rektor Ingerslev om at anbefale dem et Sted, hvor Morbror kunde bo. Først kom han til en Dame, som drillede ham med hans Hjemvé, saa der befandt han sig ikke saa godt. Derefter kom Morbror til at bo hos Madam Møller, der var brystsvag men uhyre god. Det er vel ikke utænkeligt, at han hos hende paadrog sig den Tuberkulose, han ikke senere blev af med. Til sidst kom han til Lotte Blickerts Mor, hvor ogsaa Holck og Riegels boede; der var saa fornøjeligt. Lotte Blickert og hendes to Veninder blev kaldt de tre Grattier, de lærte de unge gode Manerer.

Louise Eiler huskede, som et af sine stolte Minder, at Far (Hans Øllgaard) og Morbror trakterede med Saft og Vand paa Marienlund. Far og Morbror var gode Venner; Far var derfor flere Gange paa Besøg i Smidstrup Præstegaard, idet Morbror fik Lov til at tage ham med hjem i de kortere Ferier.

Morbror aflagde vist ret ofte Besøg i Hjemmet ridende fra Kolding. En af disse Ture menes at have fremskyndet hans Sygdom. Da han engang havde redet alt for stærkt, for at komme tidsnok til Skolen, spyttede han Blod for første Gang.

Morbrors Skoletid i Kolding Lærde Skole strakte sig over Aarene 1847-55.

1848 blev Morbror Nr. 3 i sin Klasse, Nr. 1 var en Søn af Rektor Ingerslev. Nr. 11 P. Warming en Søn af Købmand Warming i Kolding. I ældste Klasse gik C. Pram Gad fra Herslev.

Det Aar blev Far¹⁾ Hans Øllgaard, den senere Højesteretsassessor, Søn af Prokurator, Ejer af Tanderup, Balthazar Krarup Øllgaard, optaget i Skolen.

1849 er Morbror Nr. 3 i III Klasse og Far Nr. 2 i II Klasse.

1850 er Morbror Nr. 9 i IV Klasse og Far Nr. 1 i III Klasse.

Det Aar kom Jacob Eiler ind i Skolens første Klasse.

1851 var Far og Morbror begge i IV Klasse henholdsvis som Nr. 2 og 3. Nr. 1 var stadig L. Ingerslev, jeg kan huske, at en af Farbrødrene har skumlet over denne Dukseplads.

Samme Aar skriver Etatsraadinde Petersen til Bedstemor: "Naar Theodor ikke har Lyst til at studere, er det da Synd at lade ham vedblive, men hvad skal han saa være?"

Det Aar kom Farbror Christian, den senere Borgmester, Konferensraad Christian Krarup Øllgaard, ind i Skolen og blev straks Nr. 1, en Plads han haardnakket fastholdt hele sin Skoletid.

1852 var Far og Morbror henholdsvis Nr. 2 og 3 i V Klasse, Nr. 4 var Hans Gad Søn af Provst Gad i Kolding. Nr. 6 var Peter Ammundsen Søn af Proprietær Ammundsen i Smidstrup. Nr. 7 var P. Warming.

1853 var Far og Morbror henholdsvis Nr. 3 og 5 i VI Klasse. P. Ammundsen Nr. 7.

Det Aar optoges Farbror Macdonald, sidst Sognepræst i Frue-ring, Macdonald Vissing Øllgaard, i Skolen. Farbror Macdonald blev straks Nr. 1 og holdt sig siden paa en af de øverste Pladser.

1) Far boede hos "Moster Eiler", Dorthe M.J. Krarup, Enke efter Provst Laurits Eiler. Louise og Jacob Eiler var deres Børn.

Ligeledes optoges P. Vissing, Søn af Enkemadame Vissing i Kolding.

1854 var Far, Morbror og Ammundsen henholdsvis Nr. 4, 8 og 7.

1855 var de henholdsvis 2, 5 og 6. Dette Aar dimitteredes Morbror, Far, Ingerslev, Borch, Ammundsen, Schjødte, Bryndum og Hertel.

I Henhold til de i 1853-55 opnaaede Karakterer fik Far, Ingerslev, Borch og Ammundsen 1ste Karakter de øvrige 2den Karakter.

Det Aar optoges Farbror Ludvig, senere praktiserende Læge paa Møen, Peter Ludvig Grandjean Øllgaard i Skolen.

I 1848 BRØD KRIGEN UD.

I Kolding Lærde Skoles Program for 1849 giver Rektor Ingerslev en Beskrivelse af nogle Krigsbegivenheder, som særlig berørte hans Skole, hvoraf jeg skal citere følgende:

"I April Maaned trak vore Tropper sig tilbage fra Slesvig for den fjendtlige Overmagt. Faa Timer efter at Fjenden den 20. April¹⁾ havde besat Byen, blev det hele Skolelokale rekvireret til Alarmplads for 200 Mand af 9. Bataillon, imedens fire Officerer indkvarteredes hos Rektor. Klasseværelserne belagdes med Halm. De urolige Gæster støjede og tumlede, kastede Borde og Bænke ovenpaa hinanden for at faa Plads. Rektor haabede, at denne Tilstand kun var midlertidig, hvorfor han tilsagde Disciplene, der paa et Par nær var tilstede, til at møde, Mandag den 23. April.²⁾ Men den 23. bragte os

1) Otto Vaupell: Krigen 1848-1850: Den 20. April 1849 bemægtiger Fortropperne af Hertugdømmernes Hær (Insurgenterne) sig Kolding.

2) Otto Vaupell: Krigen 1848-1850: General Bülow's Forsøg, den 23. April 1849, paa at kaste Fjenden tilbage søndenfor Kolding Aa mislykkes. Vore Tropper fordrev dog Insurgenternes Fortropper fra Kolding, hvis jublende Indvaanere modtog deres Befriere med allehaande Forfriskninger.

Imedens vore Tropper stod ørkesløse, opkørte Fjenden 32 Kanoner paa Højderne omkring Kolding, hvormed han beskød vore langt færre og svagere Kanonstillinger. Efter at vort Artilleri havde opgivet Kampen, tændte Fjenden i Ro og Mag Ild i Byen, hans Brandgranater slog ned over alt.

Midt paa Dagen bestemte General Bülow sig til at afbryde Slaget og til at trække Brigaden ud af Kolding; efterhaanden fulgte alle Kompagnier efter. Da Fjenden saa vore lange Kolonner fjerne sig ad Chausseerne til Snoghøj og Vejle, fik han Mod til at storme den By, vore næsten havde forladt. Og fra:

Fortsættes næste Side

Begivenheder, som vi ikke havde anet, og som adspredte de fleste af Skolens Disciple tillige med andre af Byens Beboere i forvirret Flugt til alle Sider. I de nærmest paafølgende Dage blev Skolen atter benyttet som Alarmhus, indtil næsten den hele blev rekvireret for General Bonin og hans Stab. Det var tilvisse med pinlige og bitre Følelser, at jeg saa ham holde Taffel i Solennitetssalen, medens "Schleswig-Holstein meerumschlungen" blev spillet i Skolegaarden.

I de næste fjorten Dage var Bygningen ligeledes opfyldt af den Baierske og derefter af den Kurhessiske Stab. Som Hesserne overhovedet viste sig hensynsløse og bydende, saaledes handlede de ogsaa ugenert med Skolelokaliteterne, som de brugte til Sygestuer, til Casino, til Krigsret m.m.. Den 21. Juni blev der indrettet Lazaret i Skolen. General Prittwitz gennemførte dog siden, at øverste Etage kunde holdes fri. I Juli Maaned kunde saa Eleverne undervises med enkelte Afbrydelser. Men det var i Sandhed under urolige Omgivelser, at vi læste, omringet af circa 2000 Mand fjendtlige Tropper, igennem, til dels over hvilke, imedens de laa paa Jorden, vore Disciple maatte finde Vej til Skolen. Ved Udgangen af Juli Maaned begyndte vi Sommerferien, der kun varede tre Uger.

Under Beskydningen den 23. traf seks Kanonkugler Skolebygningerne uden at anrette næneværdig Skade. Ved den ene af dem, som næsten gik helt gennem den tykke Mur, rystedes Bygningen saaledes, at tres Ruder faldt ud. Skolens videnskabelige Samlinger led Tab ved, at Fjenden dels "laante" dels rekvirerede dem, f. Eks. Kortene over Vejle og Skanderborg Amter, som Rektor brændte for ikke at være nødt til at udlevere dem til Fjenden."

Danmarks Riges Historie. Bd. VI. København 1896-1907: Ligeledes den 23. April 1849 gik Preusseren, General Bonin, som nu var naaet frem, med de af Hertugdømmerne stillede, 14.000 og 20.000 nævnes, Mand kæmpende over Kolding Aa.

General Bonin satte sig siden fast foran det stærkt befæstede Frederits. Derefter gik General Prittwitz Nord paa til Vejle, Skanderborg og Aarhus.

Hvad nu specielt Morbrors Oplevelser angaar, saa sprang der den 23. en Granat i hans Stue hos Fru Blickert. Han gik saa til Rektor og bad om at maatte gaa hjem. Rektor sagde til ham om at skynde sig afsted. Morbror vilde lige hente noget hos Fru Blickert, men da var Gaden afspærret paa Grund af Bombardementet. Han løb saa hjemad og kom til at følges med Jægerne, der rykkede Nord paa. Senere mødte han de danske Dragoner, der laa indkvarterede i Smidstrup.

Morbror gik saa hjemme i Præstegaarden det meste af den Sommer. Egentlig skulde han have læst med Tante Guste, men det blev ikke til meget.

I alle tre Krigsaar¹⁾ havde man Indkvartering i Smidstrup Præstegaard.

¹⁾ I Danmarks Riges Historie. Bd. VI. København 1896-1907. oplyses bl. a. følgende om Krigsbegivenhederne:

29. Marts 1848 gik vore Tropper over Kolding Aa og naaede samme Dag til Haderslev.
23. April " blev de Danske kastet tilbage fra Dannevirke af Overgeneral Wrangels samlede og langt talstærkere Hær og gik om Natten tilbage til Egnen ved Isted Sø og næste Dag til Als.
2. Maj " gik Wrangel med sine preussiske Tropper over Kolding Aa og besatte Vejle Amt for ved Udskrivninger at faa Vederlag for den Skade, som Flaaden ved Blokade af Østersøhavnene tilføjede den tyske Handel.
8. Maj " Kejser Nikolajs Note til Kongen af Preussen, om øjeblikkelig Rømning af Nørre Jylland. Rusland kan ikke roligt se paa, at Revolutionen breder sig ud over Hertugdømmernes Enemærker.
25. Maj " og følgende Dage trak Wrangel sig efter Ordre tilbage over Kolding Aa efter lige at have udskrevet en Krigsskat paa 4 Millioner Rdlr. i Nørrejylland. Jyderne følte sig mægtig lettede. Og videre skriver,

Otto Vaupell: Krigen 1848-1850: Wrangels Styrke, som belagde Vejle Amt beløb sig til 23.000 Mand. Det daglige Forbrug, som Am-

Fortsættes næste Side

Generalmajor Ernst Frederik Staggemeier, daværende Oberstløjtnant, skriver i sine efterladte Erindringer:

"I September 1848 kom Bataillonet til at ligge i spredt Cantonnement i Egnen omkring Smidstrup over en Miil sønden for Veile.

Mit Qvarter var i denne By hos en Provst Petersen, en lidet selskabelig, dannet Mand, hvorimod hans Kone var den bedste Værtinde, man kunde ønske sig. Qvist, som ligeledes var indqvarteret i Præstegaarden, og jeg formaaede imidlertid, med vort venlige Væsen, saa meget, at vi, efter Konens Sigende, var de Eneste af alle dem, der havde været indqvarteret sammesteds, i hvis Selskab Provsten fandt Behag i at ryge sin Aftenpibe. For øvrigt var Opholdet her temmelig kjedsommeligt, og naar mine Tjenestebreve og øvrige Forretninger vare besørgede, saa maatte Qvist og jeg tage vores Tilflugt til Tobakspiben, og søge at fordrive Tiden saa godt som muligt. Fru Petersen, bidrog heller ikke saa lidet dertil, ved flere Gange om Ugen at indbyde nogle Officerer til at passere Aftenen hos Provsten. For at vise min Taknemmelighed for denne Gæstfrihed, invite-rede jeg hende og hendes Guvernante til at bivaane en Concert, og et lille Bal i Fredericia, som morede Fruen meget, og hvorhen Provsten endog lod os kjøre i sin egen Vogn." Oplyst af Hr. cand. pharm. O.M. Staggemeier i December 1973.

Bataillonsmusikken spillede uden for Præstegaarden medens Oberstløjtnant Staggemeier laa indqvarteret. Egnens Folk strømmede til for at lytte og stod i Haven, medens Officererne gik ind og ud af

tet maatte udrede til disses Forplejning, bestod af 20.700 Pd. Oksekød, 5.200 Pd. Ris, 1.400 Pd. Salt, 26.500 Pd. Smør, 40.000 Pd. Rugbrød, 1.400 Pd. Hvedebrød, 10.000 Pd. Hø, 19.000 Pd. Halm, 325 Td. Havre, 5.000 Flasker Brændevin, 350 Flasker Vin samt nogle tusinde Pund Sukker og Tobak.

Efter et Par Dages Ophold i Jylland udstedte Wrangel en Dagsbefaling, ifølge hvilken intet skulde betales; de tyske Tropper skulde lade sig levere alt uden Betaling. Ligeledes krævedes uden Betaling nogle hundrede unge Heste.

Den 26. August 1848 afsluttedes Vaabenstilstanden i Malmø, der varede til 3. April 1849.

Havestuen. I Dagligstuen lavede Bedstemor The, der blev skænket af Sølvthepotten, hvem der vilde drak med.

En Dag kredsede en af de unge Officerer omkring Bedstemor og sagde tilsidst: "Er det ikke Gusta?" Det var Frederik Rosenkrantz, der var Barn, da Bedstemor var Lærerinde paa Rosenholm.

I 1849 (jvf. Krigsbegivenhederne omkring Bombardementet af Kolding By, den 23. April, og Tiden derefter) kom der ogsaa Oprørere, Insurgenter, i Indkvartering. Familien talte af Princip aldrig Tysk med dem, og havde da ogsaa den Tilfredsstillelse, i Dagligstuen at høre Prinsen af Nør beklage, at Damerne ikke talte Tysk.

Endnu senere indkvarteredes der Kurhessere, de var meget skikkelige og erklærede, at de var os venligsindede, saa nu lod det sig gøre at tale lidt Tysk. Jvf. dog Rektor Ingerslevs Udtalelser om Kurhesserne.

Breve befordredes paa denne Tid til København over Lübeck.

Den 6. Juli 1849 gjorde Danskerne deres sejrriige Udfald og vandt Slaget ved Fredericia. Allerede den 10. Juli afsluttedes Vaabenstillstanden i Berlin, der varede til 13. Juli 1850.

I Fredericia festede man for Tropperne og for Sejren. Mor og Tante Guste var med. Der dansedes Polka. Lumbyes Musikstykker elektriserede Folk.

Lille Juleaften kom Løjtnant Jørgen Hammer, den senere Generalmajor. Det skulde have været Kaptajn C.F.M. Rohweder. Morbror var kommet hjem i Anledning af Ferien, og Bedstemor havde bedt Lotte Blickert med; hun laa sammen med Tante Guste. De unge Officerer blev mere eller mindre forelsket i Frøken Blickert. Der var stort Julebal, hvor Mor førte op med Hammer. Hanne Friis fra Vejle, Datter af Bataillonschirurg, Christen Begtrup Friis og Johanne Lovise Petrea Krarup, var ogsaa med og ligeledes Thunes, antagelig Døtre af Provst Thune i Gauerslund, de var saa snerpede og drak ikke The for ikke at blive varme.

Kaptajn Rohweder, der var blevet saaret ved Fredericia, kom imidlertid senere og laa i lang Tid i Smidstrup. Han var meget musi-

kalsk, en opmuntrende Gæst. Det blev som en lang Række Breve viser, til et varmt Venskab. Endnu 1859 skriver han: "Deres Hjem var blevet mig et andet Hjem. Jeg kunde jo der være, som Stemningen tillod mig. Hjertelig Venlighed og Deltagelse var jeg altid vis paa at møde, naar jeg traadte ind hos Dem." Major C. F. M. Rohweder faldt, den 13. April 1864, ved Dybbøl.

Iøvrigt var det naturligtvis forskelligt, hvor godt de vekslende Officerer passede i Præstegaarden.

PROVST PETERSENS SYGDOM OG DØD.

Nu kom de Aar, hvor Bedstefars Helbred tog af, og hans alvorlige og pinefulde Hjertesygdom udviklede sig. Et Forvarsel har vi allerede i et Brev af 1847 fra Etatsraadinde Petersen til Bedstemor. Hun skriver: "Det gjorde mig meget ondt at høre, at Provstens Humør var saa daarligt. De skrev om det sidst. Jomfru Jørgensen fortalte ogsaa, at De gik og søgte saa ret at opmuntre ham. Det maa vel være noget fysisk, thi han er vist tilfreds i sin Stilling."

Fra 1850 kunde der ikke være Tvivl for Familien om, at Bedstefar bar paa en alvorlig Sygdom. Han led til Tider forfærdeligt. I noget over et Aar holdt han Kapellan, men udførte dog vedblivende noget af Embedsgerningen.

I 1851 konfirmerede han Morbror. Der var stort Selskab om Mandagen.

Mor boede en kort Tid i Kolding og gik paa Danseøvelse, hvor hun sluttede Venskab med Louise Eib. En enkelt Gang var Mor ogsaa til Skolebal i alle Tilfælde i 1851, men Morbror brød sig ikke videre om at danse.

Samme Aar var Bedsteforældrene i København. Bedstemor stod op Kl. 5 for fra Skibet at se Dyrehaven og Eremitagen. Den ellers saa stille Bedstefar gik let og oplivet paa Københavns Gader.

Mors Konfirmation blev fremskyndet, fordi Bedstefar gerne selv vilde konfirmere hende. Det blev den sidste Konfirmation, han holdt, nemlig den 18. April 1852. Der var, formodentlig paa Grund af Bedstefars Skrøbelighed, ikke noget Selskab. De fik Hønsekødsuppe og Hønsekød, Mors Livretter, og Kirsebærgrød.

I det Aar afsluttede Tante Guste sin Lærerindevirksomhed i Smidstrup Præstegaard. Det er sikkert uden for al Tvivl, at hun har gi-

vet Mor solide og grundige Kundskaber og navnlig ført hende langt frem i Sprog. Glædeligt er det ogsaa at se, at Tante Guste i disse Aar var kommet til at holde meget af Bedsteforældrene og Børnene. Hun skriver 24. April 1852 fra Flensborg til Bedstemor: "Med et tungt Hjerte gjorde jeg Rejsen hertil. Jeg glemmer aldrig, aldrig mit Hjem hos Dem eller vil ophøre at elske og takke Dem alle for Deres Kærlighed mod mig." Og 11. Marts 1853: "Jeg erindrer mig saa levende, hvorledes jeg ifjor for sidste Gang fejrede den 20de, hendes Fødselsdag, i mit kære Smidstrup, de mange Kærlighedsbeviser jeg modtog af Dem, og hvorledes Theodor overraskede os om Morgen, efter at han var kommet ubemærket hjem om Natten." 22. November skriver Tante Guste følgende for hende saa overordentlig karakteristiske Passus: "Tak min kære, søde Fru Petersen for Deres kærlige Brev, hvert Ord gør mig saa godt. De ved nok, jeg har altid været tilbøjelig til at føle mig som tilovers, og til at betragte andres Godhed mod mig som en Opofrelse."

Skønt Mor, jo endnu i Bedstefars sidste Aar, var purung, synes hun dog at have været til megen Støtte og Opmuntring for ham. Tante Sofie Gad har fortalt, at hun mindedes Mor som aller skønnest, da hun som lige konfirmeret altid var ved Haanden for sin Far for at lette og hjælpe ham. Bedstefar elskede overalt lille Fie, som han kaldte hende, de to forstod hinanden saa godt. Mor var forøvrigt nydelig som ung. I 1850 skriver hun med Stolthed, at nogen har sagt, at hun lignede sin Mor meget. Men de fleste syntes dog vist nok, at hun lignede sin Far, det syntes i hvert Fald Tante Guste og Tante Sofie Gad.

I Sommeren 1853 rejste Bedstefar med de andre til København og konsulterede en bekendt Læge, men han kunde kun raade ham til at tage skyndsomst hjem. Lægens Anvisning og Rejsen tog saa meget paa Bedstefar, at han døde kort Tid efter, den 11. Juli 1853, og blev begravet den 16. i samme Maaned.

Hans Grav er paa Smidstrup Kirkegaard. Paa Stenen staar:

Herunder hviler

Provst Herman Frederik Petersen

Sognepræst for Smidstrup og Skjærup Menighe-
der, født i Nørre Jernløse i Sjælland d. 12.

Juni 1797, død i Smidstrup d. 11. Juli 1853.

Jeg er Opstandelsen og Livet,
hvo som tror paa mig,
om han end dør,
skal han dog leve.

Johs. XI, Vers 25.

Fru Meinert mindedes et smukt Træk paa Mors Omtanke. Da Mor meddelte hende Bedstefars Død, bad hun hende sige det varsomt til sin gamle Mor, Provstinde Susanne M. Krarup, født Tang.

Det fremgaar af Pastor Gads Tale, at kun Morbror var med i Kirken og paa Kirkegaarden, medens Bedstemor og Mor sad hjemme i Præstegaarden. Pastor Gad nævnte som et Bevis for Bedstefars Godhed mod Morbror, at hans sidste Rejse var foretaget for hans Skyld, og udtrykker, at det maa være Morbror en Trøst, at han virkelig har skænket sin Far mange Glæder og lykkelige Timer.

I den Sommer, Bedstefar døde, foretog Bedstemor, Morbror og Mor en længere Køretur med egen Befordring. Morbror kørte, men der var en Kusk med. De var blandt andet i Sønder Løgum, hvor Tante Guste var.

I EFTERAARET 1854 FLYTTEDE BEDSTEMOR OG MOR
TIL KØBENHAVN.

Bedstemors første Lejlighed var i Store Kannikestræde 13, hvor Det Søsterlige Velgørenheds Selskab's Skole havde til Huse i Stuen. Bagest i den hyggelige Gaard ligger den fredede Brandstation.

Fra denne Flytning stammer Venskabet med Frøken Læssøe, idet Bispinde Gad havde anbefalet hende til Bedstemor som værende meget praktisk. Hun boede et Aar i det Værelse, som Tante Guste senere fik, derefter fik hun Fribolig.

Bedstemors Lejlighed var hyggelig. Den var, som Mor skriver, beregnet til at kunne modtage gode Venner. Mor har omtalt, hvor meget hun savnede Landet, og hvorledes hun for at afhjælpe sin Længsel gik lange Ture uden for København.

Allerede 1854 har Tante Sofie Gad, fra Mor faaet Beskrivelsen af nogle vellykkede Selskaber og skriver: "Din Mor forstaar ret at gøre det saa hyggeligt og hjemligt hos sig. Og hvor det er Tilfældet, kommer Humøret af sig selv." I November samme Aar igen til Mor: "Hvor er det morsomt, at Pram (Gad) skal bo hos Eder. Han er vel allerede nu i sin nye Lejlighed, thi Agnes sagde, at Du udviklede store Talenter som Gardinjomfru i Anledning af hans Komme."

Caroline Ammundsen mindedes altid med dyb Taknemmelighed et længere Ophold hos Bedstemor.

Disse Aar i Hovedstaden, før Morbrors Sygdom opfattedes som alvorlig, har vist været lykkelige Aar for Mor, som udviklede sig, og søgte videre Uddannelse i Musik og Sprog.

Morbror maatte foreløbig blive i Kolding for Skolens Skyld. Han synes, som andre unge Mennesker, ikke at have været stærk i Brev-

skrivning. Tante Guste skriver 3. Oktober 1854 til Bedstemor: "Nu tænker jeg, Theodor lægger sig efter længere og udførligere Breve end tidligere, da det jo sikkert maa være et meget stort Savn for ham at have mistet sit Hjem i Smidstrup. Men til Sommer faar De ham forhaabentlig for stedse til København." Naar man kender Tante Gustes egen Udførlighed, forstaar man bedre hendes Suk over Brevenes Korthed.

Hos Gads i Herslev havde Morbror et godt Tilholdssted. April 1855 skriver Tante Sofie Gad til Bedstemor: "Sidste Søndag havde vi Besøg af Theodor. Vi bestræbte os efter Evne for at more ham med Passiar og blødkogte Æg, og dog er jeg bange for, at han kedede sig. Jeg fortænker ham virkelig ikke i, at han ikke kommer saa ofte. Han var rask og livlig, ja højst elskværdig, og os var det et kært Besøg."

Samme Aar var Morbror efter veloverstaaet Studentereksamen paa Fodtur. Mor og Bedstemor gjorde en dejlig Rejse til alle gamle Venner og Egne.

Efter Tradition i Familien tog Far (Hans Øllgaard, den senere Højesteretsassessor) imod Bedstemor og Mor, da de kom hjem til København. Han kom i alle Tilfælde straks en Del hos Enkeprovstinde Petersen.

Hans Øllgaards Mor, Christine L. Begtrup Krarup Øllgaard, Enke efter Prokurator, Ejer af Tanderup Balthazar Krarup Øllgaard, flyttede i August 1856 fra Kolding til en usikker Fremtid i København, Byen hun slet ikke kendte, for at Familien kunne forblive samlet og de fem Sønner uddannes.

Februar 1855 skriver Tante Sofie Gad til Mor: "Det morede mig meget at læse din Beskrivelse af Studentergildet; men det gjorde mig betænkelig, at I havde drukket Punch af Ølglas, da jeg kender din svage Side, og jeg har Mistanke om, at Bror Marius kunde være onskabsfuld nok til at faa sin Gæst salig. Sophie! Sophie!

Og videre 2. Oktober 1855 til Mors Fødselsdag. Gud bevare dit varme, tillidsfulde Sind uforandret for dine kære og for alle, du maatte komme i Forhold til, og maatte han ogsaa give dig Fred og Ligevægt

i din egen Sjæl, at ikke for svære enkelte Storme skulle formørke din Ungdom." 1856 "Du forstaar mig saa godt, og kan derfor ogsaa tale til min Sjæl, jeg takker ogsaa Gud, at han har givet mig dig og dit Venskab." Og 17. November samme Aar: "Det har fornøjet mig at se, du har været sammen med en Del Ungdom og Galskab, du har rigtig godt af at rystes igennem. Til Sommer skal du synge for mig." Mor tog jo Undervisning i Sang.

23. Februar 1856 skriver Tante Guste til Bedstemor: "Nu haaber jeg, at De har faat Deres Sophie hjem fra hendes Udflugt til Nybogaard.¹⁾ Besøger Øllgaard Dem endnu saa ofte?" og 22. November: "Hvor det glæder mig for Sophie, at hun har faaet Amalie Rygaard²⁾ til København. Det maa efter alt at dømme være et behageligt Hus at komme i. Jeg maatte smile af Sophies Ytring om, at det næsten er en for ungdommelig Frisure for hende, at have tillagt sig Krøller." Mor var da 19 Aar.

Det ses af et Brev, at Bedstemor har opfordret Tante Guste til at skrive til Morbror, hvilket Tante Guste ogsaa har tænkt at gøre til hans Fødselsdag, men hun mener snart at maatte titulere ham Hr. Petersen.

Januar 1857 skriver Tante Sofie Gad til Mor: "For Tiden er jeg saa dydig at sy Linned, men jeg føler mig dog saa lille bitte, naar din Mor fortæller om dine storartede Planer. Det glæder mig, at det gaar bedre med Sangen." Denne Ros for Dyd i Retning af Syning var vist ikke overdrevet. En Vinter syede Mor seks Stykker Linned

¹⁾ Mor (S. J. M. Øllgaard) omtalte ofte Tante Fleischer, Enke efter Overlærer, Edvard Fleischer, som boede i Fiolstræde. Deres Søn var:

Adolf Frederik Hilarius Fleischer, f. 1816. Katholsk-apostolsk Tilsynsmand. Studerede Theologi, opgav paa Grund af Sygdom. Adjunkt paa Herlufsholm afskediget herfra, da han giftede sig i 1849. Tog Landmaalerexamen og købte, efter at han i Neapel havde hævet en stor Arv efter sin Farbror, Nybogaard ved Helsingør. Folketingsmand. Forstander for den katholsk-apostolske Menighed i København. C. F. Bricka: Dansk Biograf. L. Kbh. 1889.

²⁾ Datter af Købmand Hans Rygaard i Holstebro.

til sig selv, seks Stykker til Bedstemor og seks Skjorter til Morbror. Det maa erindres, at man havde ikke Symaskine dengang. Medens Mor syede, læste Bedstemor højt. Hun syede ikke videre selv men holdt nok af at skære til og indrette.

Bedstemor pillede derimod efter Vadsk altid sine Frynser og Blonder ud. Det spillede en stor Rolle, for det mindedes Mor saa tit og gjorde det ogsaa altid selv.

Hele Efteraaret boede Tante Guste hos Bedstemor. I August 1858 udtaler hun i et Brev sin Glæde over, at Johanne Müller er hos Bedstemor. Johanne Müller, Tante Gustes lille, forældreløse Søsterdatter, kom to Aar gammel til Bedstemor som hendes Plejedatter. Hun blev konfirmeret Palmesøndag 1871 og døde toogtyve Aar gammel efter et længere Sygeleje og flere Aars Svagelighed i Juni 1878.

I 1862 omtales den første Begyndelse til "Skolen." Tante Guste underviste Hedvig Berling og de tre Gebauere. Hun læste tillige to Gange to Timer ugentlig med Frøken Claussen og spillede med Gebauer.

1858 skriver Tante Sofie Gad til Mor: "Det glæder mig, at du vil studere Fransk, gid jeg kunde være med." Og Marts 1859: "Du bliver saa lærd, at det er en Gru. Det morer mig ret, at du hører engelske Forelæsninger."

1860 var Bedstemor og Mor paa Fyn i Sommerferien men naaede ikke Jylland. Baade Krarups og Hassagers var forflyttede til Fyn. Turen gjaldt sikkert de to Familier. Mor omtalte tit Besøget hos Hassagers.

1861 var de derimod et lille Besøg i Gauerslund, hvortil Pastor Gads fra Herslev og Viuf var forflyttede.

Den Vinter havde Bedstemor Pigesorger. Mor maatte tage svært fat og fik Frostskaar paa Hænderne.

Tante Sofie Gad opmuntrer Mor med, at hun nok skal faa Pigen gjort dygtig: "Du har jo et praktisk Talent."

THEODOR CHRISTIAN PETERSENS SIDSTE SYGDOM OG DØD.

Efter at Morbror i Sommeren 1856 havde været til skandinavisk Studentermøde¹⁾ i Uppsala og Stockholm kom han syg hjem. Det var hans Tuberkulose, der var blusset op.

I Aaret 1857 bestod han den filosofiske Prøve med mg i alle tre Fag, et meget tilfredsstillende Resultat. Tante Guste skriver, at hun glæder sig over, at det er gaaet Morbror saa godt.

I Marts 1858 spørger Tante Guste: "Hvor længe mon Theodor skal blive paa Landet? mon ikke Kuren først senere viser sin Virkning?"

Morbror og Farbror Christian (Christian Krarup Øllgaard, den senere Borgmester) var meget gode Venner. Da Farbror Christian var faldet paa Isen og blev baaret bevidstløs hjem, stod Morbror netop uden for Døren og blev saa uhyre betaget. Bedstemor var ude hos dem Dagen efter.

1) Jörgen Weibull. Bernadotterna på Sveriges tron. Stockholm 1971: "När Carl XV övertog regeringen 1857 stod skandinavismen på sin höjdepunkt. Studentmötena avlöste varandra.

Carl XV slöt sig med entusiasm till rörelsen. Vid festliga sommankomster med sin danske kollega, Frederik VII, gav Carl XV uttryck för sin samhörighet med Danmark. Inför hotet från tysk sida mot Danmarks sydgräns fullföljde han sin politik med att vid ett möte på Skodsborg 1863 lova svenskt stöd till försvar av gränsen vid Ejder, dvs. vid Slesvigs sydgräns. Då kriget mellan Danmark och Preussen kort därefter bröt ut, vägrade den svenska regeringen att infria kungens löften. Danmark lämnades åt sitt öde." Og:

Det skal i denne Forbindelse tilføjes, at Borgmester Christian Krarup Øllgaard var mellem de Polyteknikere, der i November 1863 - September 1864 blev indkaldt til Krigstjeneste og uddannet til Skansekommandører og værnepligtige Løjtnanter. Dansk Biograf. L. Kbh. 1944.

Mor har senere udtalt, at det havde pint hende, at der ikke saa sjældent var Scener mellem Bedstemor og Morbror. Der maa dog vistnok holdes Morbror noget til gode. Faderens Død, Opholdet alene i Kolding og Studentertiden har formodentlig modnet ham mere og hurtigere, end Bedstemor har forstaaet.

Fra 12. - 17. Juni 1862 var der Nordisk Studentermøde i Lund. Morbror og Farbror Christian var med. Om Sommeren boede der svenske Studenter hos Bedstemor.

I Ferien laa Bedstemor, Morbror og Mor paa Landet i Ordrup og boede paa Kroen.

Samme Efteraar blev Morbror meget alvorlig syg. Under den sidste, svære Sygdom kom den nygifte Aarestrup, Overlæge, Professor Andreas Th. Aarestrup, og passiarede med Morbror halve Timer ad Gangen for at opmuntre ham. Det glemte Mor ham aldrig.

Morbror døde den 4. April 1863 Kl. 7 1/4 om Eftermiddagen og blev begravet fra Frue Kirke den 11. April. Stiftsprovst Paulli's Tale er opbevaret. Stiftsprovsten sagde bl.a.:

"I tænker paa, hvad han har lidt og stridt. Ja, hans Svagheds og den ulægelige Smertes Tid var mørk og trang. Men Guds Ord trøster os, hvis endog vort udvortes Menneske fordærves, saa fornyes dog det indvortes Dag for Dag. Var det ikke alt, som Prøvelsen blev svære, at Christi Evangelium lyste herligere for ham, og han fornam den himmelske Trøst i Syndernes Forladelse og det evige Liv. Derfor ville I jo heller aldrig glemme, at de tunge Dage, I levede ved hans Sygeleje, bragte Eder den velsignede Time, i hvilken han kort før Dødens Komme, modtog den hellige Nadver i Forening med Eder, og vi bad for ham og med ham.

Stille gik han sin beskedne Vej i Verdenen, glad ved at følge Aandens Kald med fuld Hengivenhed. Det var ikke en klogt beregnet Vej, som Mennesker følge til timelig Fordel og Ære, han stræbte frem paa. Men i den lille Kreds, som kendte ham, vandt han Højagtelse og Hengivenhed.

Ak, I lægger saa megen Livslykke og Livsglæde, saa mange Fremtidsforhaabninger i Graven med ham. Han var Eder saa uendelig meget, I var saa rige ved hans Kærlighed og Trofasthed."

Morbror bisattes i vort Familiegravsted paa Assistents Kirkegaard. Johs. XI, Vers 25, som stod paa Provst Petersens Gravsten paa Smidstrup Kirkegaard, staar ogsaa paa hans Søns.

Theodor Christian Petersen studerede nordisk Filologi, Sprog og Litteratur. Holberg var hans Speciale. Han efterlod sig en betydelig Bogsamling, der indeholdt mange Holbergbøger. Samlingen blev solgt ved Auktion, efter at Universitetsbibliotheket havde faat Lov til at udtage, hvad det ønskede. Som Dreng har jeg ofte med Beundring studeret Auktionskataloget.

Morbror havde en sirlig, flydende Haandskrift, noget lille og spinkel af en Herreskrift at være.

Der foreligger skrevet af ham:

Begyndelsen til en Afhandling: Om Holbergs Levned og komiske Skrifter. Nogle ret udførlige Noter til Peder Paars. En Række smaa Afhandlinger om Niflungesagnets Hjem, om Eddasangenes Alder og Forklaringer til Haandskrifter til den ældre Edda, om Hrafnagaldr Odhins, om Grogaldr og Fjölsvinnsmaal, om Sprogafvigelser i Svenske og Islandske Oldtidsskrifter.

Fotografierne viser Morbror som en smuk, spinkel Mand med fyldigt, mørkt Haar og Fuldskæg. I sin Klædedragt og Levemaade var han den velhavende Mands Søn, han har utvivlsomt levet paa ikke saa lidt større Fod end Far og hans Brødre.

ENKEPROVSTINDE PETERSENS SIDSTE AAR.

Den 27. Maj 1864 blev Sophie Petersen i København, Vor Frue Kirke, viet til cand. jur., Assistent i Justitsministeriet Hans Øllgaard, den senere Højesteretsassessor. Forlover var Brudens Onkel, Musicus C.E. Speer. Efter Vejviseren bor, Enkeprovstinde A.E. Petersen og cand. jur., Assistent i Justitsministeriet Hans Øllgaard henholdsvis, 2den Sal og Stuen i Studiestræde Nr. 24. I 1867 bor de henholdsvis, Stuen og 1ste Sal i Larsbjørnstræde Nr. 5. I Ny Vestergade Nr. 1 finder vi begge paa 3die Sal.

Oktober Flyttedag 1870 flyttede Far og Mor til Hjørnet af Ny Vestergade ved Frederiksholms Kanal, overfor Nationalmuseet. Bedstemor flyttede samtidig dertil, medbringende Tante Guste og Johanne Müller.

1878 flyttede Familien og Bedstemor Petersen med den til Villaen Sortedam Dossering 77. Jeg var altsaa ikke fyldt eet Aar, da denne Flytning fandt Sted. Tante Guste fik først et Værelse i Østre Fari-magsgade og siden hos vore Naboer, Grosserer Andersens. Hendes lille Skole fortsattes i Villaen.

Den 7. Maj 1879 fik Bedstemor et meget alvorligt apoplektisk Tilfælde. Hun genvandt aldrig helt sit Helbred, men laa eller kørte i Sygestol. Jeg husker kun Bedstemor som sengeliggende, og at jeg kom ind til hendes Seng og fik Hatten af hendes blødkogte Æg.

De sidste Aar var svære; de var heller ikke lette for Mor, som senere bebrejdede sig, at hendes Taalmodighed ikke var slaaet til. Men det er vist den Slags Bebrejdelser, som kærlige og samvittighedsfulde Mennesker retter mod sig selv.

Store Sorger havde Bedstemor haft, Bedstefars Død og Hjemmet, der maatte brydes op. Endnu større var Sorgen vel, da den unge, smukke og haabefulde Søn blev syg og døde.

Til sidst længtes hun, der havde haft et saa let og glad Sind, havde elsket Naturen og over alt at gøre sine Omgivelser glade, kun efter Døden.

Endnu i Ny Vestergade førte Bedstemor et meget gæstfrit Hus.

Bedstemor døde den 3. November 1884 og blev begravet den 10. November fra Frue Kirke.

Stiftprovst Paulli og Farbror Macdonald talte. Først Stiftsprovsten:

"Hver Gang en Kreds af troende Christne er samlet ved en kjær Afdøds Baare, skal Kirkens gamle Bekjendelse lyde: Jeg tror paa Kjødets Opstandelse og det evige Liv. En Gang skulle de, som ere i Gravene, høre Guds Søns Røst, og de skulle gaa frem, som de have gjort godt til Livets Opstandelse, og de som have gjort ondt til Dommens Opstandelse. Hvornaar dette skal ske, veed vi ikke, og det skal vi heller ikke vide, men efter de Antydninger, der er givet os, danne vi os vore Tanker derom: men det veed vi, at hvad der saas i Forkrænkelighed, det opstaar i Uforkrænkelighed; hvad der saas i Vanære, det opstaar i Herlighed; hvad der saas i Skrøbelighed, det opstaar i Kraft. Derfor tro vi paa, at vi skal gjense alt det bedste, som vi har elsket hos et Menneske, men frigjort og forklaret. Hvad der her fandtes uudviklet, skal vi se udviklet og herliggjort. Nogle blive kaldte bort midt i deres kraftigste Alder. Lad os tænke os et Menneske, der bliver kaldt bort fra den Gjerning, som synes bestemt for ham, han vil selv efterlade sig et Minde, som ikke er blevet udsløttet af Tidens Haand, og hvorover Glemselen ikke har kastet sit Slør. Men andre faa Lov at leve et langt Liv, og meget bliver glemt, som ikke burde være glemt; men I som elskede hende, skal ikke mindes hende, som hun sad derhjemme svag og lammet i sin Sygestol, men I skal se at faa Billedet frem, som hun var i sit Livs bedste Aar. Det er en Opgave at vise vor Tro af vore Gjerninger; men en Tro har vi kun i samme Grad, som Frelsens Kjensgerninger faa personlig Betydning for os. Men det tør jeg sige, saa vist som Mennesker tør sige det om et Andet, at hun troede paa sin Frelser. For hende var det ikke i al Almindelighed et Barn, som blev født Julenat og lagt i en Krybbe, men det var hendes Frelser, som

Englene jublede over. Hun vidste ikke alene, at en ung Mand blev naglet til et Kors paa Golgatha, men hun følte, at det var for hendes Skyld, at han led Døden, og naar hun stillede sig ved Foden af hans Kors, blev hendes Regnskab opgjort. For hende opstod han af Klippegraven i Joseph af Aritmathæas Have og for hende foer han til Himmels for Apostlenes Øjne; derfor faldt der Glands over de Grave, der havde lukket sig over hendes Elskede. Thi hun er blevet prøvet i Livet, først da hendes Husbond blev kaldt bort, og senere hendes eneste, elskede Søn, til hvem hun havde sat sit Haab; men hendes Kjærlighed blev hos dem, hun havde tilbage; og som hun sad derhjemme, øvede hun sig i at sige: Een Vej eller anden, Vor Herre veed Raad, omend ej af min Vej, omend ej af din Vej, saa dog af sin egen, Vor Herre veed Raad. Hun viste sin Tro af sine Gjerninger, og Gjerningerne var Kjærlighedens Gjerninger. Du hendes eneste Datter vil huske, hvilket kjærligt Hjerte hun havde, og I hendes Børnebørn vil, endskjønt I endnu er unge, mindes, hvorledes hun tog Del i Eders barnlige Glæder og Sorger. Det gjælder om hende, at Gud elsker en glad Giver; da hun ikke længer kunde gaa omkring og øve Kjærlighedens Gjerninger, var det hendes største Glæde, naar hun hørte, at der var blevet givet noget bort, af hvad der hørte hende til. Nu var hun blevet gammel, og hun længtes efter at gaa bort: hun sendte sine Bønner op til Naadens Herre: Nu er det nok Herre, tag nu min Sjæl. Hun kunde sige: holder mig ikke op, Herren har givet Lykke til min Rejse, lad mig fare, at jeg kan vandre til min Herre. Hun elskede Naturen, hun var saa glad, naar den udfoldede sin fulde Pragt, nu var det blevet Høst, og da Løvet faldt, lagde hun sig til at sove. En anden Mand, der har staaet hende nærmere end jeg, skal bringe hende det sidste Farvel, men først skal der fra mig lyde et Farvel og Tak i Erindringen om de kjære, stille Timer, naar vi talte om de Ting, der hører Guds Rige til og for de velsignede Altergangsdage, naar vi sad derinde bag de lukkede Døre og følte, at Jesus var midt iblandt os. Vi tro paa Kjødets Opstandelse og det evige Liv og paa et Gjensyn hos den Gud, som af Naade vil samle dem, der har troet paa ham."

Underskrevet J. Paulli.

Og saa talte Farbror Macdonald:

"Vi maa kunne sige ved denne Kiste: "Gud ske Lov", thi han har givet hende, som hviler der, at finde i sit Liv den Lykke, som hun søgte efter, og som ogsaa er den sande Lykke i Livet. Der lever vel ikke sjælden et Menneske, som haaber paa, at han skal vinde sig et Navn, som kan huskes efter hans egen Bortgang i mange Tider og vidt omkring, og han tænker sig, at Livets Lykke er netop det at have saa stor en Ære, men det er kun en fattig Lykke. Det kan vel en Gang imellem ske, at et Navn virkelig kan blive husket en Tid, men i Almindelighed er det et falsk Haab, om nogen venter, at hans Navn og Berømmelse skal overleve ham; thi Verden er glem-som ogsaa imod de Navne, men om vi end kunde opnaa det, saa var det ikke Umagen værd at stræbe derefter, thi det er og bliver alt-sammen kun dødt og koldt. Nej, saa er det noget andet, om vi kunde leve i Erindringen hos nogle faa, og det kan skee, hvis vi skriver vore Navne i Kjærligheden i Menneskers Hjerter, paa den Maade lever vi med dem, thi, naar Erindringen tager Navnene frem, saa er det ikke dødt og koldt, men der stiger et Billede frem, og Billedet er lyst og sandt, thi Erindringen har ikke de Ting med, som formør-ke Trækkene; vi ved jo godt, at af de Ting er der mange, thi Livets Bekymringer og Besvær lægger mange mørke Skygger over enhver, som er hernede, og Kjærligheden hernede søger nok at se bort fra dem, men det falder den svært nok til enhver Tid at overse dem, naar det derimod er i Erindringen, at Kjærligheden mindes dem, som Døden har rykket bort, saa er alle mørke Skygger glemte, og derfor er Billedet saa lyst, men sandt er det ogsaa, thi det Billede, som er taget i de bedste Timer, ligner mest det, som Gud Fader har bestemt med os, og som vi ogsaa selv helst vil være. Paa den Maade vil hendes Navn leve i en lille Kreds, og der er allerede Beviser for, at det sker; thi hun havde en Kreds i sit Hjem, i Kjøbstaden derovre paa Heden, og der var ogsaa en anden Kreds i hendes andet Hjem, men der er Vidnesbyrd nok om, at hun ikke er glemt af dem, skjønt det er mange Aar siden, hun maatte forlade dem, jeg er ogsaa sikker paa, at der ikke er faa, som kom nu til at mindes gamle Dage ved Budskabet om hendes Død, og de mindes vistnok gjerne hendes Hjer-telighed og Venlighed, naar de kom i hendes Hjem. Saadan er det

ogsaa herovre i den Kreds, som samledes om hende, at hendes Billede staar mest levende, naar vi tænke paa de Dage, da hun aabnede sine Døre for os og var inderlig glad ved, at kunne gjøre det godt for dem som kom, thi hun vilde gjerne glæde Andre, og hun opnaaede det ogsaa. Men dybest og klarest vil hendes Billede være tegnet hos dem, som hun levede sammen med hver Dag, thi den daglige Kjærlighed og Trofasthed er lette at kende. Vi vil Allesammen mene, at det er en stor Lykke, at efterlade sit Navn i kjærlig Erindring, men det er ogsaa Livets sande Lykke og Glæde at stræbe derefter. Lad os tænke os, at et Menneske fik Lov til at vælge, saa han maatte faa Ære, Sundhed, Styrke, Skjønhed, Rigdom, og alt andet stort, men paa den ene Betingelse, at han maatte ikke skrive sit Navn i et eneste Menneskes Hjerter; saa vilde mange sige strax: "Giv mig det, thi den ene Betingelse har da kun lidt at sige," men hans Liv vilde blive fattigt paa Glæde, og der vilde blive mange og dybe Suk især henimod Slutningen af Livet; han vilde slet ikke kunne forstaa, hvad han savnede, thi uden den kan ingen være glad inderst i Sjælen. - Hun har haft et lykkeligt Liv, thi hun har levet for at skrive sit Navn med Kjærlighed i Menneskers Hjerter, og denne Kjærlighed har hjulpet hende over de dybe Sorger, som ramte hende i hendes Liv. Det var jo en stor Sorg, da hun maatte forlade sit Hjem, som blev opløst ved hendes Mands Død, men hun havde sine Børn med sig, og Kjærligheden til dem betog Sorgen dens Bitterhed. Jeg kan huske, at det var en tung Tid, da hendes Søn sygnede hen og til sidst toges bort. Lad os drage hans Billede frem for os saaledes, som han stod i sin Ungdom og Skjønhed, og vi kan saa godt forstaa, at der var en stor Glæde og et stort Haab til ham, og at Sorgen var stor, da han blev taget bort; men hun fik Trøst i sin Sorg ved at slutte sig til dem, som hun beholdt og ved at elske den Børneflokk, som voxede op om hende. Derfor Gud ske Lov, at han har givet hende denne Livets sande Lykke. Det er jo en sørgelig Lod, som er lagt over Mennesket, at vi ikke bestandig gaa frem i den Kunst at skrive vore Navne ind i Menneskers Hjerter, men at den tværtimod bliver vanskeligere, jo længere vi lever. Det gaar lettest for Børn, som vi jo har seet hos hende, thi den Mindste, som dog kunde gjøre mindst for hende var den, som hun savnede mest, naar der var nogen borte en

kort Tid; det hænger sammen med Barndommens Lykke, at Børnene har saa let ved at vinde Kjærlighed. Hvis vi skal beholde den Gave, saa maa vi blive ved med at være Børn, men det kan kun ske paa een Maade; thi Livet paa Jorden gjør snart Ende paa Børnenes Fred og Frejdighed; men dersom vi høre Guds Hjem til og er bleven Gud Faders Smaa, saa vil han give os, som han gav hende, Kjærlighedens skjønnne Kunst, at vi kan finde Glæde i Livet hernede. Fra Gud er Kjærligheden kommen, og derfor følger den med Hjertet tilbage til ham, og den har fulgt med hende ind i Guds Hus deroppe. Hun har jo længe længtes efter Hvile, thi Døden havde jo for lang Tid siden begyndt at lægge sin Haand paa hende, og hun kunde jo heller ikke i sin sidste Tid faa sagt, hvad hun gjerne vilde have sagt; det var jo, at hun vilde have sagt for Livet her:

For Herberge Tak
For Venlighed Tak
For Alt hvad du delte med Hjertet,

men vi haabe, at hun nu er gaaet derhen, hvor Kjærligheden er den eneste, som raader, og saa har hun taget sin Tak og de Navne, som hendes Hjerte gemmer, frem for vor Gud og Fader. Gud give os sin Naade til, at vi maa samles der, hvor Glæden og Freden er fri for Synden og Døden! Amen."

Underskrevet M. V. Øllgaard.

Bedstemor bisattes i Familiegravstedet paa Assistents Kirkegaard.
Paa Gravstenen staar:

PROVSTINDE AUGUSTA ELEONORA PETERSEN, FØDT GRUNDTVIG.
29. APRIL 1809 3. NOVEMBER 1884

SAA BLIVER DA TRO, HAAB,
KJÆRLIGHED, DISSE TRE,
MEN STØRST IBLANDT DISSE
ER KJÆRLIGHED.

1. CORINTH. 13. 13.

SOPHIE JACOBINE MATHILDE PETERSEN OG HØJESTERETS-
ASSESSOR HANS ØLLGAARDS EFTERKOMMERE.

- a. CHRISTINE ØLLGAARD, f. 4/4 1865 i København, død 17/2
1917 i København. Skolebestyrerinde. Almuelærerindeeksa-
men 1889. Institutbestyrerindeeksamen i Fransk 1891.
- b. AUGUSTA ØLLGAARD, f. 15/3 1867 i København, død 23/7
1868 i København.
- c. MARIE AUGUSTA ØLLGAARD, f. 20/3 1869 i København,
død 21/11 1955 i København. Gift 14/4 1893 (Frue Kirke)
med Etatsraad Olaf Finsen, f. 3/2 1859 i Thorshavn, død
15/9 1937 i København. Apoteker i Thorshavn, Vejle og
København. Udgivet: Etatsraad Olaf Finsens Livserindringer.
København 1936.
5 Børn, 1)-5).
- Se iøvrigt, Erling Finsen: Slægtsbog for
Familien Finsen. Eget Forlag. Kbh. 1965.
- d. CHRISTIANE ØLLGAARD, f. 8/12 1870 i København, død
27/12 1870 i København.
- e. THEODORA ØLLGAARD, f. 8/12 1870 i København, død
28/12 1957 paa Vemmetofte Kloster. Fra 1920-40 Besty-

Sophie J. M. Petersen og Højesteretsassessor Hans Øllgaards Børn.

Siddende fra venstre: Marie Augusta Finsen, f. Øllgaard og Christine Øllgaard.

Staaende fra venstre: Theodora Øllgaard, Hans Frederik Øllgaard og Magdalene Sofie Børgesen, f. Øllgaard.

relsesformand for Kredsforbundet for Københavns K.F.U.K. og dennes Repræsentant som delegeret ved Danske Kvinders Nationalraads Møder. Fra 4. Januar 1952 Konventualinde i Vemmetofte Kloster.

- f. MAGDALENE SOFIE ØLLGAARD, f. 23/8 1873 i København, død 20/11 1961 i København. Gift 29/10 1897 (Frue Kirke) med Bibliotekar ved Botanisk Haves Bibliotek, Dr. phil. Frederik Christian Emil Børgesen, f. 1/1 1866 i København, død 22/3 1956 i København. Student (Lyceum) 1884. 4 Børn, 1)-4).

- 1). GUNHILD BØRGESEN, f. 3/5 1899 i København,

Student (N. Zahles Skole)

1918. Cand. phil. 1919. Gift 22/12 1928 (Holmens Kirke) med cand. jur. Christian Eggert Helwigh, f. 23/8 1894 i Faxe Ladeplads.

Prokurist i A/S Faxe Kalkbrud. Student (Stenhus) 1912. 2 Børn, a)-b).

- a). TORBEN FREDERIK HELWIGH, f. 25/2 1940 i København, Realist
1956. Ingeniør 1964.

- b). HANS EGGERT HELWIGH, f. 12/6 1942 i København, Student
(Gammel Hellerup Gymnasium) 1960. Civilingeniør (Svagstrøm) 1966. Søløjtnant af 1ste Grad 1968. H D i Organisation 1972.

- 2). ELISABETH ANTOINETTE BØRGESEN, f. 10/9 1901 i
København, Student
(N. Zahles Skole) 1919. Gift 4/8 1926 i Helsingør (Skt.
Mariæ Kirke) med Plantageejer (Komera Estate, Mbosi,
Tanganyika) Axel Edvard Børge Jacobsen, f. 4/4 1897
i København, død 10/5 1962 i Hellerup. Student (Ve-
stre Borgerdydskole) 1915. Forfatter: Paa Afrikas
Vilkaar. Gyldendal 1951. og Fjorten Afrikanske Aar.
Gyldendal 1954.
1 Barn, a).
- a). MARTIN SKJOLD BØRGE JACOBSEN, f. 4/6 1942
i Mbeya, Student
(Øregaard Gymnasium) 1961. Cand. stat. 1968.
Lektor, Københavns Universitet, 1973.
- 3). GERDA SOPHIE BØRGESEN, f. 11/7 1907 i Hellebæk,
Gift 18/1 1946 i København,
(Skt. Jakobs Kirke) med Sognepræst for Ulsø og Øster
Egede, Svend Bøegh Hultin Hansen, f. 7/8 1890 i Kø-
benhavn, død 31/1 1972 i Espergærde. Student (Øster-
søgades Gymnasium) 1908.
- 4). BIRTHE MARIE BØRGESEN, f. 13/4 1914 i København,
Student (N. Zahles Skole)
1933. Filosofikum 1943. Udgivet: H. F. Øllgaard,
Provst Herman Frederik Petersen, hans Hustru Augu-
sta Eleonora Grundtvig og deres Slægt. Lyngby 1974.

- g. BALTHAZAR KRARUP ØLLGAARD, f. 14/7 1875 i København, død den 23/2 1876 i København.
- h. HANS FREDERIK ØLLGAARD, f. 24/9 1877 i København, død 13/5 1954 i København. Student (Østre Borgerdydskole) 1895. Cand. jur. 1901. Fuldmægtig ved Bregentved-Gissel-feld Birk 1901. Assistent i Kultusministeriet 1902, Fuldmægtig 1912. Ekspeditionssekretær 1914. Kontorchef i Kirkeministeriet 1919. Direktør for Rigshospitalet fra 1922 (kst. 1921). Har udgivet: Lov om Forfatter- og Kunstnerret, 1904. Filolog- og Magisterstat (sammen med C. H. Sthyr), 1907. Gift 21/9 1912 i København (Davidskirken) med Ebba Christiansen, f. 23/5 1880 i Aarhus, død 15/3 1966 paa Frederiksberg.

PERSONREGISTER

- Aarestrup, Andreas Th., Overlæge, Professor (1819-1874)
- Aldewelt, Frederikke Lovise, f. Petersen, Pastorinde (1798-1864)
- Aldewelt, Johan, Provst (1734-1800)
- Aldewelt, Marie Caroline Christiane (1825-)
- Ammundsen, Jørgen Vilhelm, Proprietær, Kammerraad (1798-1870)
- Bechmann, Peter Christian, Premierløjtnant (1822-1850)
- Blickert, Sophie Charlotte (ca. 1824-)
- Børgesen, Birthe Marie (1914-)
- Børgesen, Magdalene Sofie, f. Øllgaard (1873-1961)
- Carstens, Augusta Emilie Johanne, Lærerinde (1829-)
- Eiler, Louise Grandjean (1837-1893)
- Finsen, Erling, Direktør (1926-)
- Finsen, Marie Augusta, f. Øllgaard, Etatsraadinde (1869-1955)
- Fleischer, Edvard Christen, Overlærer (-1854)
- Frederik VI, Konge af Danmark fra (1808-1839)
- Friis, Helene Hansine, Lærerinde (1841-1902)
- Gad, Agnes Juliette (1838-1884)
- Gad, Christen Pram (1830-1891)
- Gad, Frederik Vincens (1828-1890)
- Gad, Jacob Marius E.K. (1827-1902)
- Gad, Jørgen, Sognepræst, Konsistorialraad (1799-1879)
- Gad, Peter Chr. Stenersen, Kapellan v. Trinitatis Kirke, Biskop (1797-1851)
- Gad, Lina Sofie (1833-1911)
- Gad, Sophie Georgia, f. Clausen, Bispinde (1799-1875)
- Grundtvig, L. Christine, f. Nørregaard, Pastorinde (1762-1848)
- Grundtvig, Søren Jacobsen, Sognepræst (1766-1827)
- Hammer, Jørgen Premierløjtnant (1817-1898)
- Hansen, Gerda Sophie, f. Børgesen, Pastorinde (1907-)
- Harbo, Mille, f. Holst (-)
- Hassager, D.H., f. Hørning, Pastorinde (1814-1897)
- Helwigh, Gunhild, f. Børgesen (1899-)
- Helwigh, Hans Eggert, Civilingeniør (1942-)
- Helwigh, Torben Frederik, Ingeniør (1940-)
- Jacobsen, Elisabeth Antoinette, f. Børgesen (1901-)
- Jacobsen, Martin Skjold Børge, Lektor, cand. stat. (1942-)
- Knuth, Frederik, Kammerherre, Greve (1760-1818)
- Krarup, Ove Thomas Nikolai, Provst (1799-1862)
- Lund, Wilhelmine (ca. 1826-)
- Løvenskiold, Michael Herman, Amtmand, Kammerherre, Baron (1751-1807)
- Müller, Cathrine, f. Carstens (- ca. 1857)

- Müller, Johanne (1856-1878)
Paulli, J. H. V., Stiftprovst
(1809-1865)
Paulli, J. P. M., Stiftprovst
(1844-1915)
Petersen, Andreas (1840-)
Petersen, Anna Charlotte (1830-
1831)
Petersen, Anna Charlotte
(1834-)
Petersen, Augusta A., f. Flens-
borg, Etatsraadinde (1816-
1902)
Petersen, Augusta Eleonora,
f. Grundtvig, Provstinde
(1809-1884)
Petersen, Augusta Maria
(1838-)
Petersen, Axel Georg Walde-
mar, Ingeniørkaptajn (1863-
1923)
Petersen, Carl Julius, Kom-
mandør (1854-1905)
Petersen, Carsten Peder, Klok-
ker ved Trinitatis Kirke,
Skoleleder (ca. 1766-1846)
Petersen, Carsten Peter, Poli-
tiinspektør (1832-1895)
Petersen, Dorothea, f. Willing
(1770-1853)
Petersen, Frederikke Lovise,
f. Petersen, Konsulinde
(1828-1905)
Petersen, Herman Frederik,
Provst (1797-1853)
Petersen, Herman Frederik
(1836-)
Petersen, Julius (1802-1804)
Petersen, Julius Augustinus,
Skibsfører (1824-)
Petersen, Ludvig, Klokker i
Holbæk (1800-1850)
Petersen, Ludvig, Overlærer i
Horsens, mag. scient.
(1849-)
Petersen, Peter Christian
Bechman (1852-)
Petersen, Theodor Christian,
cand. phil. (1835-1863)
Petersen, Theodor William
Hugo (1865-)
- Poulsen, Dorothea, f. Petersen
(1805-)
Rohweder, C. F. M., Major
(1813-1864)
Rosenkrantz, Iver Holger Chri-
stian, Kammerherre, Baron
(1808-1887)
Rosenkrantz, Hans Frederik,
Premierløjtnant, Baron
(1822-1905)
Rosenkrantz, Holger, 13. og
sidste Lensbaron til Rosen-
holm (1902-)
Rothe, W. H., Sognepræst (1777-
1857)
Rygaard, Oline Amalie Racine
(ca. 1838-)
Speer, Charlotte, f. Petersen,
g. 1. Bechmann (1801-1864)
Staggemeier, E. F., Oberstløj-
tnant (1790-1878)
Thorberg, Magnus Johnson,
Skolelærer (ca. 1794-)
Tryde, Dorothea, f. Petersen
(1826-1908)
Tryde, Ludvig Christian Ga-
briel, Læge (1860-1951)
Vilsoët, Pierre, Professor
(-1877)
Øllgaard, Balthazar Krarup,
Prokurator, Ejer af Tand-
rup (1811-1852)
Øllgaard, Christian Krarup,
Borgmester (1841-1915)
Øllgaard, Christine, Skolebe-
styrelserinde (1865-1917)
Øllgaard, Christine L. Begtrup,
f. Krarup (1812-1891)
Øllgaard, Hans, Højesterets-
assessor (1837-1895)
Øllgaard, Hans Frederik, Di-
rektør for Rigshospitalet
(1877-1954)
Øllgaard, Macdonald Vissing,
Sognepræst (1843-1913)
Øllgaard, Peter Ludvig Grand-
jean, Læge (1846-1916)
Øllgaard, Sophie Jacobine Ma-
thilde, f. Petersen (1837-
1907)
Øllgaard, Theodora (1870-1957)

AF DISSE VORE ÆLDRE SLÆGTNINGES EJENDELE SKAL JEG
NÆVNE FØLGENDE:

- 1 ciseleret Sølvkurv med indvendig Glasskaal, Pastor Rothes Brudegave til Provst Herman Frederik Petersen og Augusta Eleonora Grundtvig. G.H.
- 1 Sølv Rokoko Thepote, Brudegave til Augusta Eleonora Grundtvig fra Svigerfaderen, Karsten Peder Petersen. G.H.H.
- 1 Sølv Rokoko Sukkerskaal med Indskription: Til Provst Petersen som Erkjendtlighedsbevis. G.H.H.
- 1 lille Sølv Rokoko Flødekande. G.H.H.
- 1 høj meget vægtig Sølv Kaffekande, med indgraveret Bladkant foroven og Bogstaverne H.F.P. og Juli 1842 i Prik Bogstaver. B.B.
- 6 riflede Sølv Dessertgafler mærket A.E.P. B.B.
- 6 Par Kopper, Københavnsk Porcelæn med røde Blomster og lidt grønt i Hanken. B.B.
- 1 Empire Guld Naal med oval Lapis Lazuli Sten hvorom Magdalene Sofie Børgesen, født Øllgaard Juleaften 1934 skriver:

"Min egen Birthe. Traditionen tro skal Du som den yngste Datter have Slægtens gamle Lykkenaal. Din Oldefar (Provst Herman Frederik Petersen) fandt den som lille Dreng paa Kirkegaarden. Hans Moder gemte den, til han skulde op til sine Examinere, saa bar han den; Resultatet blev nogle meget fine Examinere. Senere har Familiens mandlige Medlemmer altid baaret den til deres Examinere med godt Resultat, og de kvindelige Medlemmer har foruden til Examinere ogsaa baaret den til Konfirmationer og Bryllupper. Nu er den altsaa din, og jeg haaber, at ogsaa Du, som repræsenterer den fjerde Generation, vil bære den paa de for Dig betydningsfulde Dage i dit Liv. Din egen Mor." B.B.

- 1 nydelig gammel Naal, et Granatanker. Gave fra Pastorinde Hassager til Magda Øllgaard i Anledning af hendes Konfirmation. B.B.
Fr. Richardt og T.A. Becker: Prospector af danske Herregaarde Bd. 1-9. Kjøbenhavn 1844-54. B.B.
H.C. Andersen Samlede Skrifter. Kjøbenhavn 1854-77. Bind 20 mangler. Bd. 1-23 mærket Theodor Petersen. B.B.
Christian Winthers samlede Digtninger. Bd. 1-10. Kjøbenhavn 1860-65. Bd. 1-9 mærket T.C. Petersen. B.B.
- 1 Silhouet af Pastorinde L. Christine Grundtvig født Nørregaard. H.F.
- 1 Navneklud "Augusta Eleonora Grundtvig, den 11. Marts 1824", med Blomsterkrans, Guirlande, romantisk Slot omgivet af Kanal, saa kunstfærdig, at man ikke kan begribe, at en lille Pige har kunnet sy den. B.B.
- 1 Samling Fotografier og Daguerreotypier. G.H.

Frøken Birthe Børgesen: B.B.

Frøken Herdis Finsen: H.F.

Fru Gerda Hultin Hansen: G.H.H.

Fru Gunhild Helwich: G.H.

LITTERATURFORTEGNELSE.

- Bardenfleth, Karen: Notater om Frøken Theodora Øllgaard. Manuskript. Vemmetofte 1970.
- Elvius, S., T. Hauch-Fausbøll og H.R. Hiort-Lorenzen: Patriciske Slægter. 2. Samling Kbh. 1911. (Slægten Grundtvig).
- Finsen, Erling: Slægtsbog for Familien Finsen. Kbh. 1965.
- Gad, Ulf: Præsteslægten Gad. 1970.
- Krarup, Christian: Stamtavle over Efterkommere af Christian Krarup til Dejbjerglund. 1915.
- Lauring, Palle: Historiske Portrætter, Christian VII. Kbh. 1960.
- Nedergaard, Paul: Dansk Præste- og Sognehistorie. 1849-1949. Kbh. 1951-65.
- Petersen, Anders: Sjællands Stifts Degnehistorie. Kbh. 1899.
- Program for Kolding Lærde Skole. 1846-1856.
- Rønning, F.: Den Grundtvigske Slægt, Bidrag til dens Historie. Kbh. 1904.
- Sthyr, C.H. og Øllgaard, H.F.: Filolog- og Magisterstat. Kbh. 1907.
- Wiberg, S.W.: Almindelig Dansk Præstehistorie. Odense 1870-73.
- Øllgaard, Christine: Notater om Familien etc. Manuskript.
- Øllgaard, H.F.: Oplysninger om Slægten, 1. Moders Slægt. Manuskript. Kbh. 1928-32.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	Side
1. Forord ved Udgiveren	5
2. Provst Herman Frederik Petersen. Testimonium funerale, ved Lærer M.J. Thorberg	7
3. Oversigt over H.F. Petersens Slægt	10
4. Carsten Peder Petersen, Klokker ved Trinitatis Kirke i København, Skoleleder (egen Privatskole)	23
5. Augusta Eleonora Grundtvig	39
6. Den Grundtvigske Præsteslægt	45
7. Slægtstavle over den Grundtvigske Præsteslægt	48
8. I Holstebro Præstegaard	53
9. Theodor Christian Petersen og Sophie Jacobine Mathilde Petersen, gift Øllgaard	59
10. Smidstrup Præstegaard	63
11. Kolding Lærde Skole	66
12. Krigen 1848-1850	69
13. Provst Petersens Sygdom og Død	75
14. Provstinde Petersen flytter til København	78
15. Theodor Christian Petersens sidste Sygdom og Død	82
16. Provstinde Petersens sidste Aar	85
17. Stiftprovst Paullis og Pastor M.V. Øllgaards Taler ved hendes Begravelse	86
18. Sophie J.M. Petersen og Højesteretsassessor Hans Øllgaards Efterkommere	91
19. Personregister	97
20. Tillæg: Oplysninger om Familieejendele	99
21. Litteraturfortegnelse	101

